

AKTUALNO VPRAŠANJE

V okviru sredstev okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje obstoja tudi poseben sklad za preventivno zdravstveno varstvo, ki znaša v letošnjem letu 30.613.000 dinarjev. Iz tega sklada je moč financirati nakup pripomočkov in instrumentov, ki služijo ambulantam in zdravstvenim ustanovam za uspešno preprečevanje raznih obolenj, epidemij itd., medtem ko se ta sredstva ne smejo uporabljati za investicije.

Na nedavni skupščini okrajnega Zavoda za socialno zavarovanje so ugotovili, da so posamezni zdravstveni

domovi hoteli črpati iz tega sklada v lanskem letu denar za investicije, precejšnjemu številu zdravstvenih domov pa so lani dodeljena sredstva ostala na tekočem računu.

To kaže, da ponekod še niso resneje razmišljali o preventivni zdravstveni zaščiti, saj bi sicer imeli načrte, ki bi jih lahko izvajali z dovoljenim denarjem iz sklada za preventivno zdravstveno varstvo.

Kako bodo letos razdeljena sredstva tega sklada?

Zdravstveni dom v Kranju bo dobil 895.000 din, na Jesenicah 107.000, v Radovljici 349.000, v Skofji Loki 1.001.000

din ter zdravstvena domova na Bledu in Trzinu po 284.000 din.

Razen tega bodo v Trzinu z denarjem iz tega sklada opremlili še šolsko zobno ambulanto, na Bledu, v Radovljici, Zirovnici, Kranjski gori in Blejski Dobravi posvetovalnice; 700 tisoč dinarjev bodo dobile tudi šolske kuhinje v okraju, za stroške okrevanja otrok s področja Gorenjske pa bodo uporabili 3 milijone din itd. — Pomembna postavka so tudi stroški za komisijo HTZ, ki znašajo letos prav tako nad 3 milijone dn.

I. A.

AKTUALNO VPRAŠANJE

GORENJSKA SE PRIPRAVLJA NA DAN MLADOSTI

Dan mladosti praznujemo po vsej državi letos prvič tako množično. V vseh krajih Gorenjske se že dlje pripravljajo na praznovanje.

V Kranju bo glavni del prireditve od 18. do 26. maja. 18. maja bo pionirski nogometni turnir in kegljaški mednarodni dvboj. Naslednji dan bo dejanski začetek mladinskega tedna v kranjski občini z množičnim nastopom mladine v skoraj vseh telesnovzgojnih panogah. V Kranju bo tudi odprta razstava mladinskih odlikovanj, začetek turističnega tedna, planinje pripravljajo izlet planincev-pionirjev, taborniki-pionirji bodo postavili propagandni tabor v Savskem logu, šole bodo priredile izlete v znane kraje iz NOB, vajenci pa bodo združili praznovanje s praznovanjem dneva vajencev itd. 25. maja zvečer bo pred Sindikalnim domom revija mladih s sodelovanjem kulturnoprosvetnih in telesnovzgojnih društev. V nedeljo, 26. maja bo velika parada, kjer bo sodelovala delavska, kmečka in šolska mladina.

Tudi v radovljiški občini se pripravljajo na parado. V Radovljici bodo v teh dneh najrazličnejša športna tekmovanja.

Na Jesenicah bodo letos v dneh od 18. do 26. maja praznovali VI. mladinski festival. Kot povsod drugod so tudi tu zdru-

žena praznovanja z najrazličnejšimi fizikalnimi tekmovanji. V soboto ob 18. uri se bo začel festival, ko bodo prišli planinci s Triglava. Taborniki pripravljajo v nedeljo pod Golico miting delavske mladine »Litostroja«, »Iskre« in »Zelezarne«. 21. maj — dan letalstva — bodo počastili z obiskom letališča v Lescah. 25. maja zvečer bo slavnostna akademija, naslednji dan pa parada mladosti.

V Trzinu se pripravljajo na praznik že ves maj. 23. maja bo pričetek III. zlet gorenjskih tabornikov. Tudi trziška mladina pripravila parado, kjer bo sodelovalo okoli 1500 mladine.

V Zirovski občini bo v počastitev Dneva mladosti 19. maja odprta razstava ljudske tehnike. Razen tega pripravljajo tudi športna tekmovanja.

V Železnikih bodo 25. maja v KZ Martinj vrh ustanovili mladinsko organizacijo. Mladinci bodo z udarniškim delom sodelovali pri gradnji strelskega doma v Železnikih.

Tudi v vseh občine Gorenjske vas bodo počastili 25. maj s športnimi tekmovanji, izleti, predvsem pa bodo v teh dneh utrdili pionirsko organizacijo.

Po vseh krajih bodo v počastitev tega dneva zagoreli kresovi.

GLAS

GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO

LETO X. — ST. 38 — CENA DIN 10.—

Kranj, 17. maja 1957

S PLENUMA OKRAJNEGA ODBORA SOCIALISTIČNE ZVEZE V KRAJNJU

KVALITETA ZAOSTAJA za MNOŽIČNOSTJO

Kranj, 16. maja. Danes je bil v sejni dvorani OLO Kranj plenem Okraj. odbora SZDL. V uvodnem delu je član sekretariata Okrajnega odbora SZDL, tovariš Slavko Beznik prebral obširno poročilo o problemih kulturno-prosvetne dejavnosti na Gorenjskem, medtem ko so bile nekatere misli v kasnejši razpravi podrobneje razčlenjene in dopolnjene z nekaterimi novimi predlogi, ki bi utegnili ugodno vplivati na razvoj in poglobitev dela ljudsko-prosvetnih društev na Gorenjskem. — Ob zaključku plenuma je bil namesto dosedanjega predsednika Okrajnega odbora SZDL, tovariša Mirka Zlatnarja, ki je odšel na novo službeno mesto, izvoljen za novega predsednika tovariš Franc Popit.

Da je kulturno - prosvetno delo na Gorenjskem doseglo v letih po vojni, zlasti v kvantitativnem pogledu že kar zavirljivo razvojno stopnjo in temu primerne uspehe, ni treba posebej poudarjati. Doseženi uspehi pa določijo še posebej poudarek, če jih primerjamo z delom in posebej s programsko politiko nazadnjaških ljudsko - prosvetnih društev izpred vojne. Če že govorimo o uspehih današnje kulturno - prosvetne dejavnosti, tedaj ne bo napak, če se dotaknemo tudi težav in problemov, ki botrujejo delu prosvetnih društev že od vsega začetka. Ker pa je teh problemov preveč, da bi jih bilo moč obdelati hkrati, se bomo omejili le na nekatere najznačilnejše.

Podatki o množičnosti kulturno -

prosvetnega na Gorenjskem so dovolj zgovorni, da ne potrebujejo posebnega komentarja. Kočljivejša pa je presoja kvalitete dela kulturno - prosvetnih društev. Le-ta bi se lahko precej izboljšala, če bi se društva oprijela načrtnejše dejavnosti in bi ne skušala za vsako ceno gojiti vseh vrst kulturno - prosvetnega dela hkrati. Težnja organizirati v društviškim več sekcij, vzbujajo sicer videz izredne delovne intenzivnosti, po drugi strani pa vodi ta način do upadanja kvalitete. Pogostoma so namreč posamezne sekcije, ki so bile ustanovljene na silo, pod vplivom raznih objektivnih činiteljev, posebno še spričo pomanjkanja vodstvenega kadra, že takoj ob rojstvu obsojena na životarjenje, kateremu sledi tudi skorajšnji razpust. Ta pojav je toliko škodljivejši, ker slabi organizacijski ustroj društva, hkrati pa vnaša med članstvo ostalih sekcij, ki morda delujejo pod boljimi pogoji, nezaupanje in malomaren odnos do dela. Pri ustanavljanju sekcij je treba upoštevati tudi specifičnost kraja, kjer društvo deluje. To in pa upoštevanje delovne zmogljivosti članstva, bo dalo posameznim sekcijam dovolj trdno osnovo za uspešno delo.

Niso pa to edini vzroki upadanja kvalitete dela. Posamezne sekcije imajo lahko najboljše pogoje za uspešno delo, pa vendar njihovo delovanje, če ne docela onemogoča, pa vsaj močno zavira pomanjkanje denarnih sredstev. Vsekakor bo treba najti pot, da se društvom, ki bodo s svojim prizadevanjem opravičila svoj obstoj, ta sredstva v prihodnje zagotovijo.

Tretji, a ne zadnji faktor, ki slabi kvaliteto dela, tiči v neustreznih in

pretesnih prostorih. Prav neprimerni prostori so često vzrok, da kulturno-prosvetna društva ne morejo uvajati v svojo programsko politiko novih oblik in metod dela, zato se tudi njih dejavnost ne more osvoboditi tesnega čitalniškega okvira in hkrati starega načina dela.

To utegne biti tudi eden poglavitnih razlogov, da je začelo zanimanje za kulturno - prosvetno dejavnost ponekod močno upadati. Zlasti velja to za tista industrijska središča, ki so prešibka, da bi imela kakršne koli profesionalne kulturno - prosvetne institucije, okus prebivalcev pa je že tolikanj izbrusen in zahteven, da jih prosvetna dejavnost s svojimi klasičnimi in zastarelimi oblikami dela ne more več zadovoljiti. Za te kraje velja ugotovitev, da kažejo ljudje več zanimanja za kinematografe, pa čeprav s še tako slabim filmskim sporedom, kot za razne kulturno-prosvetne nastope, ki so prvič zelo redki, drugič pa na razmeroma povprečni kvalitetni ravni.

Takšno nezanimanje za delo v društviškim ali morda le za obisk raznih kulturnih prireditvev bo moč odpraviti le z uvajanjem novih, za sodobnega človeka sprejemljivejših in privlačnejših oblik dela. Izkušnje preteklih let uče, da bo treba hitro in resno ukrepati, da se izboljša pestrost in z njo kvaliteta kulturno - prosvetnega dela. Prvenstveno pa bi bilo treba zagotoviti prosvetnim društvom ugodnejše materialne pogoje.

Tudi v programski politiki nekaterih dramskih sekcij tiči vzrok, da so uprizoritve le slabo obiskane. Mnoga društva še vedno črpajo iz ropotarnice

polpreteklega časa odrska dela, ki brez sleherne umetniške pretenzije in napredne tematike le žalijo in podcenjujejo okus sodobnega človeka. Gre namreč za to, da se v delovnem človeku zbudi zavest, da je edino on zakoniti dedič bogate kulturne dediščine in da se v njem zdrami potreba po umetniškem izživljanju.

Nekateri sicer zagovarjajo neustrezno programsko politiko te ali one sekcije, češ, da je treba širiti »ljudsko« kulturno, kajti ostala, lahko bi jo imenovali tudi »visoka« kultura, ni dostopna dojemanju preprostega človeka. Takšno razpravljanje o »ljudski« in »visoki« kulturi je nesmiselno. Je samo ena kultura in to je treba posredovati delovnemu človeku.

Mnogokje so nerešeni gospodarski problemi tisto, kar potiska skrb za kulturno - prosvetno delo na drugo mesto. To mačehovsko nenaklonjenost do nekaterih društev je sicer moč opravičiti z najrazličnejšimi komunalnimi, stanovanjskimi in drugimi problemi, pri tem pa se pozablja, da so tudi človekove kulturne potrebe pogojene z nenehnim napredkom človeške družbe tudi v ekonomskem smislu. Treba bi bilo torej, res še nezadostna sredstva sorazmerneje in v skladu z objektivnimi potrebami porazdeliti in ne vedno postavljati v ospredje rentabilne investicije, ki obetajo v doglednem času dvig materialnega standarda.

Kaj pa duševni standard delovnega človeka? — Brez kulturnih dobrin in

spričo mehanizacije ter mrzličnega tempa današnje dobe bo ostal človek prazen, brez plemenitih vrednot, ki mu dajejo ceno — postal bo cinik in malomeščanski snobist.

Pod pogoji ekonomske zmage socializma v svetu in tehničnega napredka v proizvodnji, je postavljena pred zavestne socialistične sile v svetu naloga: ustvariti med ljudmi nove družbene odnose. To pa bodo sposobni storiti le samozavestni, globoko humani in vsestransko razgledani ljudje. Zategadelj se tudi postavlja v ospredje kulturna vzgoja človeka, da se bo zavedal sam sebe in spoznal svojo vrednost.

Ob zaključku te misli lahko torej poudarimo: površno gledano, »investiranje« v kulturno in prosvetno dejavnost nima ekonomskega smisla, je pa vendarle pomembno in je rezultat ekonomske nuje.

Vsekakor naj bi bila tudi poslednja glavna skrb Svobod in prosvetnih društev posvečena iskanju novih oblik dela, kar bo ugodno vplivalo na porast članstva, zlasti mladine in pa širiti kulturne dobrine med delovno množico. Le s takšnim smotrnim delom bomo vcepili delovnemu človeku občutek, da kulturne dobrine niso le pojem, temveč so del njihovega vsakdanjega življenja in njih samih.

Namen današnjega plenuma pa bo dosežen tudi s tem, da se bo o problemih kulturno - prosvetne vzgoje in kulturnega razvedrila delovnih ljudi začelo intenzivneje razpravljati, da bomo začeli gledati na problem dviganja delovne stornosti in dviganja življenjskega standarda naših ljudi bolj kompleksno in da bomo vlogo, ki jo ima kulturno - prosvetno delo v današnji socialistični skupnosti, upoštevali.

IZ ŽIVLJENJA JLA — Levo: inženir pri pouku. V sredi: gojenec mornariške akademije. Levo spodaj: tanzisti na terenu. Desno v sredi: zvečer v klubu vojne akademije. Desno spodaj: šport in razvedrilo.

naš razgovor

Ljudje cenijo človeka po njegovem odnosu do človeka

»Kaj bi naj vam še povedal,« se je široko zasmel Brenčičev Jože iz Stražišča, ki je v okviru naših enot dobrih pet mesecev preživel v Egiptu. »Kako je bilo, tako veste iz časopisnih poročil.«

»Ljudje! Da, bili so čudoviti ljudje. Od vseh pripadnikov čet Zdrženih narodov, so nas Jugoslovane najtopleje sprejemali, kamorkoli smo prišli. Spominjam se, kako je bilo, ko smo obiskali Kairo. Predstavniki posameznih nacionalnih enot smo se pripeljali vsak v svojem avtobusu. Komaj smo se ustavili, je bilo okrog našega avtobusa že vse polno ljudi. Stiskali so nam roke, nas poljubljali in objemali. Ob drugih avtobusih take gnoče ni bilo!

Ali pa takrat, ko smo prišli v El Ariš! In pozneje v Gazol! Povsod nepopisni sprejemi.«

»In zdaj se mi,« je nadaljeval Jože, »da vem, zakaj so nam ljudje tod tako naklonjeni. Mi smo na vsakem koraku pokazali, da smo prišli samo zato, da se popravi zlo in zagotovijo neodvisnost in mir. Na svojo neodvisnost pa so Egipčani zelo ljubosumni in prav zato, ker vedo, da vsi Jugoslovani mislijo tako, kot smo mi postopali in da se tudi Jugoslovani borijo za enakopravne odnose med dr-

žavami in za neodvisnost držav, smo bili povsod prisrčno dobrodošli.

So pa tudi taki, ki ne mislijo tako. Tudi med pripadniki čet Zdrženih narodov si našel take. Živo se spominjam, kako je nekoč v neposredni bližini El Ariša eksplodirala na cesti tempirana mina ravno v trenutku, ko je cesto prečkalo egiptovsko dekletce. Razmesarila ji je obe nogi, v tem času pa je pripeljal po cesti patroljni džip s kanadsko posadko. Dekletce, ki je ležalo na cesti, je zapiralo džipu pot. Brž je izstopil iz avtomobila vojak in jo z nogami odrinil s ceste. Potem je vozilo nadaljevalo pot. Na srečo pa je bilo v bližini nekaj naših vojakov, ki so pravkar pripravljali teren za nogometno tekmo z Norvežani. Prihitali so k dekletcu, ga za silo obvezali in odpeljali v našo ambulanto.

Take in podobne stvari pa so ljudje videli in komentirali. Danes namreč tudi najpreprostejši Arabec ni več samo stvar za izkoriščanje. Zaradi težkih izkušenj v preteklosti zna morda še mnogo bolj kot kdorkoli drug, ceniti človeka le po njegovem odnosu do človeka.«

ABC

TE DNI PO SVETU

△ Jugoslovanska parlamentarna delegacija, ki se že nekaj dni mudi v Romuniji, je obiskala Jaši, eno najstarejših kulturnih središč in glavno mesto Moldavije. Jugoslovanska parlamentarna delegacija na vsej poti po Romuniji pristržno in prijateljsko sprejemajo.

△ Predsednik francoske vlade GUY MOLLET je sporočil, da je francoska vlada sklenila postaviti vprašanje Sueškega prekopa ponovno pred Varnostni svet OZN. Po sestanku vlade, ki je razpravljala o tem, je Guy Mollet dejal novinarjem, da so sedanji egiptovski pogoji za plovbo po Sueškem prekopu nesprejemljivi. Pripomnil je, da se bo Francija še zadnjikrat obrnila na Varnostni svet, da bi uredila sueško vprašanje, v skladu z načeli, ki jih je potrdil Varnostni svet lani v oktobru. Francija bo še nadalje bojkotirala Sueški prekop in njeno nadaljnje ravnanje bo odvisno od sklepa Varnostnega sveta. Mollet je še tudi dejal, da je v protest proti načinu, kako obravnavajo sueško vprašanje, ponudil predsedniku Cotyju svoj odstop, katerega pa le-ta ni sprejel.

△ EISENHOWER je izjavil, da je prepričan, da Sovjetska zveza zdaj bolj resno obravnava razorožitev zato, ker čuti težave spriče vzdrževanja velike vojaške organizacije. Pripomnil je, da tudi ZDA in druge zahodne dežele čutijo težave spriče tega, toda na drugačen način. V tej zvezi je menil, da svet ne sme izgubljati upanja v napredek razgovorov o razorožitvi. Izgubiti to upanje bi bilo usodno in bi človeštvo pahnilo v žalostno usodo.

△ Ob razpisu državnega posojila za leto 1957, je finančni minister Sovjetske zveze ZVERJOV v svoji izjavi poudaril, da se novo posojilo v znesku 12 milijard rubljev po svojih pogojih znatno razlikuje od prejšnjih posojil. Posojilo je razpisano na dobo 5 let, vračati pa ga bodo začeli leto dni potem. Posojilo je znatno manjše kakor prejšnja posojila.

△ V Varšavi se je v sredo začel IX. plenum Centralnega komiteja Poljske združene delavske partije, na katerem je imel referat o ključnih problemih politike partije prvi sekretar CK VLADISLAW GOMULKA.

V svojem govoru je poudaril, da je naloga IX. plenuma nadalje razvijati problematiko na podlagi sklepov VIII. plenuma. Podčrtal je nadalje veliki pomen sodelovanja delovnih ljudi v upravljanju z narodnim gospodarstvom in državno administracijo. V tem upravljanju se mora uresničevati diktatura proletariata kot najširša oblika demokracije za delovne ljudi. Govorec o poljski poti v socializem je Gomulka dejal, da je praksa izgradnje socializma pokazala, da ni in ne more biti univerzalnih oblik. »Toda socializem je univerzalen, oblike njegove izgradnje pa narekujejo konkretni pogoji, kraj in čas. Tu gre tudi za to, da bi na podlagi lastnih in tujih izkušenj poiskali nove oblike, ki bi izboljšale stare načine graditve socializma.«

△ Britansko obrambno ministrstvo je sporočilo, da je v sredo na osrednjem Pacifiku v veliki višini izvršena prva atomska eksplozija v sedanji peti seriji britanskih atomskih poizkusov z jedrskim orožjem. — Kot je videti, velike sile kljub nasprotovanju javnega mnenja še nadaljujejo z atomskimi poizkusi.

IZDAJA ČASOPISNO ZALOŽNIŠKO IN TISKARSKO PODJETJE »GORENJSKI TISK« / DIREKTOR SLAVKO BEZNIK / UREJA UREDNIŠKI ODBOR - ODGOVORNI UREDNIK MIRO ZAKRAJŠEK / TELEFON UREDNIŠTVA ŠT. 475, 397 — TELEFON UPRAVE ŠT. 475 / TEKOČI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 61-KB-1-2-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA 50 DINARJEV

KAJ SODIMO O...

KONFEKCIJI (MNENJA POTROŠNIKOV)

Potrošniki se vse bolj zanimajo za konfekcijo. Vendar naša konfekcijska podjetja v več primerih še ne zadovoljujejo želja kupcev. Potrošniki si sicer žele, da bi lahko kupili že gotova oblačila, vendar se kljub temu izdelki le počasi uveljavljajo. Zakaj, bodo povedali potrošniki sami:

Anka Cigoj, gledališka igralka: »Menim, da so cene konfekcije zmerne, vendar sem načelno proti konfekciji, ker kupec le težko dobi oblačilo, ki bi mu brezhibno pristajalo. Zato bi morale konfekcijske delavnice izdelovati oblačila za vse »vrste« kupcev, razen tega naj bi po istem modelu izdelali le dve, največ tri oblačila, sicer smo vsi uniformirani...«

Marijan Rugale, uslužbenec: »Konfekcije se načelno ne poslužujem, zato lastnih izkušenj pravzaprav nimam. Vsekakor pa se mi zdi, da je predraga, prepovršno izdelana, da so kroji neokusni in preveč pasivnih barv. To je verjetno tudi vzrok, da konfekcija še ni osvojila tržišča.«

Sonja Stepan, uslužbenka Gospodinjinskega biroja: »Za odrasle je konfekcija skoraj zadovoljiva, le premalo pestra in nekoliko predraga. Povsod prodajajo le plašče, veterne jopice, bluze in morda

Ko je v ponedeljek stopil britanski ministrski predsednik Macmillan pred poslaniške klopi v Spodnjem domu, so vsi pričakovali iz njegovih ust samo eno izjavo, ki ni nikogar presenetila, čeprav je marsikoga spravila v slabo voljo. Tedaj je Macmillan dovolil britanskim ladjam, da znova zaplujejo skozi sueški prekop.

»Sramotna kapitulacija«, »ponižanje«, »najbolj nesmiselni poraz« — taki in podobni naslovi so takoj za tem napolnili stolpce britanskih časopisov. Odmrv v javnosti je bil različen: od ranjenega britanskega ponosa do grenkega spoznanja, da je to vendarle edina možna rešitev. Zgodilo se je tudi prvič, odkar so se zgrnili oblaki nad sueškim prekopom, da je neki egiptovski časopis čestital britanskemu premieru k njegovi potezi. Vse kaže, da je britanska vlada z drzno potezo sklenila prekiniti z ne ljubo preteklostjo, z vso navlako sueške pustolovščine, ki jo je prejel v dediščino od poprejšnje Edenove vlade. To je samo po sebi že pozitivno dejstvo, ker je Macmillanov kabinet pokazal voljo, da se sprizjani s stvarnostjo, čeprav se Velika Britanija s tem še ni odrekla misli na razne poznejše posege in ukrepe proti Naserjevi vladi.

Macmillanova odločitev je ste-

LJUDJE IN DOGODKI
EDINI MOŽNI IZHOD

dila neposredno sklepu tako imenovanega Združenja uporabnikov sueškega prekopa. Ta organizacija, ki je nasledila staro sueško družbo in skušala diktirati neodvisni egiptovski vladi svoje pogoje, je spoznala, da po tej poti ne bo prišla daleč. Zato so na zadnjem sestanku minuli teden sklenili, da bodo prepustili vsaki vladi, članici tega združenja odločitev, ali bodo lahko njene ladje pušle skozi prekop ali ne. To ni bila samo edina možna rešitev za umetno rojeno združenje, marveč tudi njegova edina razumna poteza, odkar je nastala ta organizacija. Prav to pa ob enem razkriva, kako nesmiseln je bil obstoj in vloga Združenja uporabnikov sueškega prekopa.

Ze dije časa je bilo vsem jasno, da večini držav, ki uporabljajo prekop, gre le za to, da bi čimprej obnovili redno plovbo skozi prekop in spet navezali s sueško vojno pretrgane trgovinske stike. Odkar je Egipt s svoje strani ponovno slovesno izjavil, da bo spoštoval načela proste plovbe po prekopu, je odpadel vsak resnejši razlog, da bi zahodne dežele še nadalje prepo-

vedovale svojim ladjam prehod skozi Suez. Pritisk raznih gospodarskih krogov, zlasti iz onih industrijskih vej, ki jim je petrolej neogiben, je postajal čedalje močnejši. Njemu se je pridružilo še svetovno javno mnenje, stališče ZN in popustljivost nekaterih drugih zahodnih dežel, ki so mirne vesti začele izkoriščati ponovno usposobljeni prekop.

Ob takem razvoju dogodkov je vsaka misel na morebitni bojkot prekopa morala nujno zbledeti in je postala praktično neuresničljiva. Tega so se dobro zavedali tudi v Egiptu in so zato ob vseh grožnjah z bojkotom prekopa ostali povsem hladnokrvni. Egiptovski tehnik »Akhar El Yom« je jasno zapisal: »Če bi zahodne pomorske družbe začele bojkotirati prekop, bi jih zamenjale druge konkurenčne družbe, ki bi z uporabo prekopa imele 70% manjše izdatke od njih.« To pa ni bilo mnenje samo egiptovskega tiska, marveč ga je delila večina svetovnega časopisja, svoje pa je pribil tudi ameriški zunanji minister Dulles, ko je dejal, da bojkot ne bi bil koristen niti za tiste, ki bi ga izvajali. V tem prepriča-

nju ga je dovolj zgovorno potrdil tudi britanski časopis »New Statesman and Nation«, ki je navedel, da bi britanski bojkot prekopa za vsak funt škode egiptovski državi blaginji prizadejal 10 funtov izgube britanskim koristim. Ze sedanje zadrževanje britanskih ladij povzroča vsak dan pol milijona funtov škode britanskemu gospodarstvu, ki ga je sueška kriza znatno razrahljala, saj je utrpelo nič manj ko 500 milijonov funtov.

Zatorej ni nič čudno, če se je Združenje uporabnikov odločilo odvezati svoje člane nesmiselne obveznosti, ki se je večina držav članic tako ni več pridrževala. Enostranski bojkot bi britanskim koristim prizadejal še več izgub, poleg tega, da bi bil povsem brez smisla. Zato je britanski korak docela stvaren in edini možni izhod iz zagate, ki so si jo pripravili britanski diplomati sami. Na vrsti je le še Francija, ki še vedno trmasto vztraja pri svoji »politični odločnosti« do Egipta. Pač zaradi Alžira. Toda tudi njim bi koristilo, da se počasi sprizjanijo s stvarnostjo, saj bodo tako koristili največ sami sebi. Včasih je pač potrebna smela kirurška operacija, da bi rešili vsaj tisto, kar je še ostalo zdravo.

MARTIN TOMAZIČ

kratko, vendar zanimivo

OBČINSKI KOMITEJI LMS SO PREŠIBKI

Kranj, 16. maja. Včeraj je bila v Kranju prva seja novo izvoljenega Okrajnega komiteja LMS. Razpravljali so o življenju vajencev in njihovi prehrani. Nadalje so razpravljali tudi o ideološko-političnem delu. To delo je nezadovoljivo zlasti po nekaterih vaseh, ker so ponekod vodstva občinskih komitejev LMS prešibka, razen tega pa jim tudi komunisti ne nudijo zadostne pomoči.

V »ISKRI« SO IZVOLILI DVA DELEGATA ZA KONGRES DELAVSKIH SVETOV

V torek 14. maja je bilo v »Iskri« zasedanje delavskega sveta. Sklepali so o gospodarskem planu podjetja za leto 1957, imenovali so člane delavskih svetov, ki bodo sodelovali pri analitski oceni delovnih mest. Iz vrst članov delavskega sveta so izvolili tudi posamezne komisije, ki delajo pri delavskem svetu. Razen tega pa so na zasedanju izvolili dva delegata, ki bosta zastopala podjetje na kongresu delavskih svetov Jugoslavije.

SLAP PERIČNIK JE V NEVARNOSTI

Svet okrog slapa Peričnika je zelo krhljiv. Voda je napravila dve razjedi, ki se z leta v leto poglabljata. Prva je pri vrhu široka en meter, globoka pa je štiri metre. Druga pa je široka 80 centimetrov, globoka pa tudi

skoraj štiri metre. Če bi dopustili, da bi se razjedi poglabljali, bi se slap spremenil v vodno korito.

Turistično in Planinsko društvo v Mojstrani že dolga leta opozarja na nevarnost, ki grozi slapu. Ker društvi sami nikoli nista imela toliko sredstev, da bi lahko razjedi zalili s cementom, se dela nista mogli lotiti. Na zadnji seji pa se je za zadevo zavezal tudi Svet za turizem pri Oblo Jesenice in sklenil dodeliti potrebna sredstva za ohranitev Peričnika. Nevarno delo bodo opravili delavci, ki v Zgornjesavski dolini regulirajo hudournike. V obe razjedi bodo vgradili 120 kubičnih metrov kamnja in betona.

SREČA V NESREČI

V ponedeljek, 13. maja popoldne se je na cesti Strahinjške na nezavarovanem železniškem prelazu v Strahinju pripetila kaj nenavadna nesreča. Posestnik Lovro Fajan iz Strahinja se je z vprežnim vozom odpeljal na polje. S seboj je vzel tudi odraslega sina in hčerko Marijo s štiritletnim otrokom. Vsi trije so sedeli na deski prednjega dela voza, zadaj pa je bila še Marijina hčerka. Pred nezavarovanim železniškim prelazom ni nihče pogledal na progo, pač pa so bili vsi trije obrnjeni proti svoji njeni ob levi strani ceste. Zaradi tega tudi niso opazili prihajajočega vlaka, ki je vozil iz Tržiča v Kranj. Brezbriznega voznika je na njegov prihod opozoril

otrok, vendar je bilo že prepozno. Lokomotiva je zadela konja in ga potegnila za seboj, da je obležal mrtev v jarku. K sreči so bile oje voza že stare in so se prelomile. Ostali del voza je ostal na mestu nepoškodovan. Konj je bil vreden 65.000 dinarjev, na vozu pa je škode za 5000 dinarjev. Nesrečo je zakrivil voznik.

PROMETNA NEZGODA V ZGORNJIH BRNIKIH

15. maja ob 10.45. uri je prišlo do prometne nezgode v Zgornjih Brnikih. Trčila sta kolesar Jože Kepic in motorist Andrej Zorman. Kolesar je laže poškodovan. Nezgoda je zakrivil kolesar, ker je na cestnem ovinku vozil po levi strani.

POJASNILO K VESTI »EKSPLOZIJA V ŽELEZARNI«

S Tajništva za notranje zadeve v Kranju smo za ponedeljkovo številko dne 13. maja, prejeli vest o eksploziji v Železarni, ki jo danes pojasnjemo. Do nesreče je prišlo, ko je čistilec plinovodov pri visokih pečeh Janko Čemažar pričel s kisikom žgati odprtino na plavžu. Iz vrtnice je siknil plamen in zajel Čemažarja. Na pomoč so mu takoj priskočili ostali sodelavci in reševalec ter v dveh minutah pogasili gorečo obleko. V jeseniški bolnišnici tovariša Čemažarja uspešno zdravijo. Poškodbe torej niso tako hude kot je bilo navedno v zadnji številki lista.

šport

STARČ — ZAPRAVIL PRVENSTVO SLABSI REZULTATI KOT SMO PRICAKOVALI

KRANJ, 16. maja. — V Kranju se je sinoči končalo državno prvenstvo v kegljanju za posameznike. Rezultati, ki so jih dosegli tekmovalci v sredo, bodo morda koga začudili. Zapisati moramo, da čeprav je bilo pričakovati, da bo za državnega prvaka potrebnih več kakor 907 kegljev, so bili kegljači v sredo že močno utrujeni od napornega tekmovanja v prvih dneh prvenstva.

Zadnja nada slovenskih tekmovalcev je bil Kranjčan Starec. Metal je odlično vse do zadnjega čiščenja. S strahom so pričakovali to zadnje oviro, ki pa je Stareca na žalost vseh prisotnih spravila ob naslov državnega prvaka. Martelancu se je poznalo, da je utrujen in ni mogel tako razveseliti gledalcev kot jih je v torek. Slovenci so v prvi desetorici zasedli sedem mest in bi z malo več sreče lahko dosegli še večji uspeh.

REZULTATI PRVE DESETORICE: 1. Marjan Pogelšek 907, Stanko Hladnik 900 (oba Grmošiča), 3. Mate Buneta 899 (Part. Bgd.), 4. Rajko Starec 898, 5. Lado Ambrožič 893 (oba Triglav), 6. Miško Stefe 883 (Zvezda Lj.), 7. Avgust Likovnik 880 (Lj.), 8. Viktor Vanovšek 860 (Beton), 9. Lado Martelanc 858 (Triglav), 10. Ljubo Lotrič 856 (Lj.). M.

naša kronika

ODKRITJE SPOMINSKE PLOŠČE MATJI VALJAVCU

Letos je preteklo 60 let, odkar je v Zagrebu umrl slovenski pesnik in jezikoslovec Matija Valjavec-Kračmanov, pesnik Storžičevega kraljestva. V počastitev obletnice njegove smrti pripravljajo domačini v nedeljo, 19. maja v sodelovanju s Slavističnim društvom v Ljubljani in okrajnim ter občinskim svetom za šolstvo — Kranj lepo slovesnost. Na njegovi rojstni hiši na Srednji Beli pri Predvoru bodo odkrili spominsko ploščo. K tej slovesnosti vabimo šolsko mladino okoliških šol, prosvetne delavce, množične organizacije in prebivalstvo. Prired. odbor GORENJSKA IN ZDRAVSTVENI TURIZEM

V ponedeljek je bila v Kranju seja Upravnega odbora Gorenjske turistične podzveze. Člani Upravnega odbora so razpravljali o možnostih za izkoriščanje Gorenjske za zdravstveni turizem. Mimo problemov turističnih društev v kranjskem okraju, so govorili tudi o pripravah za organizacijo turistične razstave, ki bo v okviru letošnjega VII. Gorenjskega sejma.

RAZDELILI SO SKLAD ZA PREVENTIVNO ZDRAVSTVENO VARSTVO

Na okrajni skupščini Zavoda za socialno zavarovanje, ki je bila pretekli ponedeljek v Kranju, so člani skupščine razpravljali o novi tablici za plačevanje posebne stopnje prispevka za zdravstveno zavarovanje. To je bilo potrebno zaradi čedalje večjih stroškov okrajnega zavoda za socialno zavarovanje. Člani skupščine so potrdili tudi predlog razdelitve sklada za preventivno zdravstveno varstvo

PODJETJA NAJ ZAPOSLEJO ČIMVEČ DOMAČIH DELAVCEV

V ponedeljek je bilo v Radovčici posvetovanje direktorjev, predsednikov delavskih svetov in upravnih odborov podjetij radovčijske občine o izvajanju gospodarske politike v podjetjih. Govorili so o možnostih za znižanje materialnih, reklamnih, reprezentančnih in drugih stroškov. V zadnjih letih je zaradi porasta industrije poročila zlasti stanovanjsko vprašanje. Zaradi tega so udeleženci izjavili, naj bi podjetja zaposlovala čimveč domače delovne sile. J. P.

ORGANIZACIJA DELA IN DELAVSKO SAMOUPRAVLJANJE

Ko govorimo o organizaciji podjetij, ni mogoče iti mimo temeljev gospodarskih organizacij, to je mimo sistema delavskega samoupravljanja. Če bi pri obravnavanju takega upravljanja kot je organizacija dela, prezrli to osnovo, potem bi bil utemeljen prigovor, da gledamo na delavske svete in upravne odbore kot na neke institucije, ki so same sebi namen. Nesporno pa je, da je sistem delavskega samoupravljanja tista osnova, ki je v bistvu najzahtevnejši razlog za uporabo naj-

sodobnejših znanstvenih načel organizacije dela. To sledi iz same funkcije delavskega samoupravljanja. Ker je to tako, potem je v kritični obdelavi problemov organizacije dela treba pripomniti, da vodilno in strokovno osebe v gospodarskih organizacijah ni dovolj upoštevalo samoupravnih organov in ni bilo tisti del kolektiva, ki bi moral biti predvsem vzpodbuda za to, da bi se sistem delavskega samoupravljanja bolj pozitivno odrazil na organizaciji dela.

postavlja v dokaj čudno luč. Od tod tudi težave, ki jih imajo večini strokovnjaki pri uveljavljanju svojih, sicer konstruktivnih predlogov.

So tudi primeri, da se direktor poslužuje organov delavskega samoupravljanja kot nekakih posvetovalnih organov, za katerimi se čisto tudi skriva. V takih primerih se odgovornost pred delovnim kolektivom razvedeni, kar zopet negativno vpliva na organizacijo dela.

Komisije samoupravnih organov

Ko razpravljamo o organih delavskega samoupravljanja, mnogo govorimo o nadaljnjem izpopolnjevanju in razvijanju samoupravnih organov. Pri tem največkrat mislimo na komisije.

Čeprav je ta metoda dela lahko koristna, se že marsikdo kažejo njene negativne posledice. Prav pretiravanje pri ustanavljanju najrazličnejših komisij opozarja, da se le-te ustanavljajo celo za tista delovna področja, za katera obstajajo v podjetju referati, odseki in oddelki! Na ta način delavski svet preko takih komisij prevzema naloge, za katere ima sicer plačane strokovnjake. To odreja delavske svete od načelnih ekonomsko-političnih problemov gospodarskih organizacij, vnaša v potrebno poslovno ažurnost negotovost, zavlačevanje in »demokracijo« v izvrševanje nalog, pri katerih je potrebna popolna disciplina. To izpodkopava strokovnjakom tisti položaj, ki ga v delovnem procesu imajo (in ga tudi morajo imeti) in zaradi česar so podjetju strokovnjaki potrebni. Nekateri strokovnjaki pa je takšna praksa dobrodošla, ker jim daje možnost prevelike odgovornosti za kakovostno in pravočasno izvrševanje določenih nalog na organe delavskih svetov.

Škodljivi pa so tudi primeri, da organi samoupravljanja v podjetju spoštujejo direktorja in strokovni kolegij le kot sicer potrebno, vendar začasno zlo.

Tudi taki pojavi morajo biti današnjemu razvoju tuji in za samo delavsko samoupravljanje, organizacijo in proizvodnost dela škodljivi. Direktorja in vodilne uslužbence podjetja je treba uveljaviti kot neposredne organizatorje dela in delovnega procesa! Le pod tem kogačem je njihova funkcija poročstvo za tako organizacijo dela, za tako poslovanje in vodenje, ki ga lahko vzkladamo z izpolnjevanjem družbenih interesov, interesov delovnega kolektiva in posameznika. Ti interesi pa terjajo, če ne izrecno pa objektivno uporabo znanstvenih načel sodobne organizacije dela.

C. B.

Odnosi vodilnega osebja in samoupravnih organov

Prav gotovo je eden perečih problemov organizacije dela odnos tako imenovanega strokovnega kolektiva v gospodarski organizaciji do organov delavskega samoupravljanja in obratno. Dogaja se, da pride na sejah strokovnih kolektivov do bolj ali manj odkritega podcenjevanja vloge samoupravnih organov in zato ti organi ali njih posamezni člani kažejo večinsko nezaupanje do strokovnih kolektivov in njih vloge v vodenju proizvodnje. Pri vsem tem pa se pogosto srečujemo z zelo nerazčiščenimi pojmi o funkciji samoupravljanja na eni in funkciji vodenja v okviru

celotne organizacije dela na drugi strani. Večkrat se dogaja, da se delavski svet operativno spuščajo v vodenje proizvodnje, da se operativno pečajo s posameznimi kadrovskimi vprašanji, razmeščanjem na delovna mesta in podobno, zaradi česar pride do trenj med organi samoupravljanja in vostvom podjetja. To se dogaja čisto tudi zaradi podcenjevanja pravih in drugih organizacijskih predpisov v gospodarskih organizacijah. Kar je za OLO in ObLO statut, to morajo biti za gospodarske organizacije pravila. Ta pa morajo biti za posamezna delovna področja dopolnjena z organizacijskimi predpisi.

Pravila podjetja

Če upoštevamo to dejstvo, se nam zdi nemogoče, da podjetja v praksi dostikrat prepisujejo pravila med seboj. Ta so včasih za posamezno gospodarsko organizacijo neustrezna ali celo zastarela. Pravila tudi največkrat le formalno sprejemajo na sejah delavskih svetov. So tudi primeri, ko direktorji ali drugi vodilni ljudje prepisujejo vrsto organizacijskih predpisov. Pri tem pa nastane vprašanje, če gre to lahko mimo organov samoupravljanja in brez širše obravnave!

Važno vprašanje s tega področja je, kako zainteresirati celoten kolektiv za izboljšanje dela in delovnih mest. Delavci imajo večkrat mnogo predlogov in pripomb, ki pa ne pridejo dovolj do izraza. To kaže, da se tako delavski svet, kot strokovnjaki premalo ukvarjajo s problemi organizacije dela in da strokovnjaki kažejo tudi premalo težen, da bi delavski svet odločal o teh vprašanjih. Dosludno je treba uveljavljati funkcijo delavskega sveta in upravnega odbora kot organov, ki sklepajo in odločajo. Prav tako pa je treba dosledno uveljavljati tudi vlogo

strokovnega kolektiva z direktorjem na čelu. Škodljivi za organizacijo dela in s tem za produktivnost, za obseg in kvaliteto dela so tudi pojavi, da direktor in strokovni kolegij zgolj lokalno gledajo na delavsko samoupravljanje v podjetju, kar jih pri delavskih

POLOVICA KANDIDATOV JE PADLA

Preteklo soboto je zasedala na Jesenicah izpitna komisija OLO Kranj, pred katero je polagalo 16 kvalificiranih delavcev iz Zelenarne Jesenice, »Elana« Begunje in »TIO« Lesce izpit za visoko-kvalificirane delavce. Medtem ko so dali do sedanjih izpitov povprečno prav dobre uspehe, je to pot opravilo izpit od šestnajstih le 8 kandidatov. Kazno je, da so začeli nekateri izpite omaložavati, kar se je bridko maščevalo.

U.

PRIPRAVE NA PRVI KONGRES DELAVSKIH SVETOV

Od celotnega števila šestinsosedesetih trgovskih podjetij in trgovin na drobno na Gorenjskem, je le dvoje lahko volilo delavski svet, trinajdeset samo upravni odbor, medtem ko dvaindeset trgovskih gospodarskih organizacij ni moglo voliti niti upravni odbor.

Ti podatki kažejo o pravzaprav svojevrstni problematiki delavskega samoupravljanja v trgovini tam, kjer kolektivni nimajo toliko števila zaposlenih, da bi lahko izvolili tudi lasten upravni odbor. Ta ugotovitev sicer ne izpodkopuje samega sistema samoupravljanja, vendar v precejšnji meri onemogoča organizirano delo kolektivov v tej smeri in

dostikrat tudi nima tiste praktične vrednosti kot v večjih kolektivih. To so zlasti ugotovili zastopniki samoupravnih organov trgovine kranjskega okraja, ki so se nedavno tega zbrali na okrajni konferenci, kjer so tudi izvolili delegata za I. kongres delavskih svetov Jugoslavije.

POMANJKLJIVOSTI SAMOUPRAVLJANJA V TRGOVINI

Najpomembnejša pomanjkljivost samoupravnih organov v trgovini je v tem, da se delavski svet in upravni odbori premalo poglabljajo v problematiko podjetja, ki ga upravljajo, kakor tudi v problematiko trgovine sploh. Zategadelj so tudi odločitve samoupravnih organov v trgovini največkrat vse preveč odvisne od stališč vodilnega osebja v podjetjih, premalo pa plod lastnih dognanj in mnenj članov kolektiva.

Cutiiti je tudi, da se zanimanje samoupravnih organov v trgovini največkrat izraža takrat, ko gre za neposredne materialne pravice članov kolektiva (delitev dobička), manj pa takrat, ko je treba razmišljati in razpravljati o problemih celotnega gospodarskega poslovanja podjetja, vzgoje kadrov itd. Del krivdo za tako stanje je prav gotovo na eni strani v nepravilnem pojmovanju pravic in dolžnosti članov delavskih svetov v trgovini, precejšen del pa tudi v tem, da so člani delovnih kolektivov v trgovini še vse premalo seznanjeni s splošnimi problemi trgovine. Člane delovnih kolektivov tudi zelo poredkoma vključujemo v različno obravnavo problemov naše trgovine.

Poseben položaj organov samoupravljanja v trgovskih podjetjih pa je nastal, ko so bili izvoljeni organi družbenega upravljanja v trgovini - potrošniški sveti. Glede pravic enih in drugih je tudi še sedaj precej nejasnosti, čeprav ni razlogov, da bi obstoj potrošniškega sveta onemogočal ali celo izključeval delovanje delavskega sveta v posamezni trgovini in narobe.

Delavski svet, upravni odbor ali kolektiv posamezne trgovine, je organ delavskega samoupravljanja v podjetju, medtem ko so potrošniški svet predvsem organi družbene kontrole v trgovini in imajo v prvi vrsti namen posredovati želje potrošnikov organom samoupravljanja v podjetjih. Ni prav

nobenega dvoma, da je delovanje potrošniških svetov v marsičem v precejšnjem interesu samih delavskih svetov v trgovini, saj jim potrošniški sveti lahko posredujejo vse tisto, kar teži potrošnike. Ne le, da so delavski sveti v določeni meri in v okviru možnosti dolžni upoštevati želje in zahteve svojih kupcev, marveč sodelovanje z njimi — seveda koristno — v veliki meri prispeva tudi k boljšemu poslovnemu uspehu podjetja.

Hkrati ne bi bilo pravilno, če bi si potrošniški sveti lastili pravico neposrednega upravljanja v posamezni trgovini in v področnosti posegali v gospodarjenje podjetja, ker bi tako zmanjševali pravice in tudi ugled samoupravnih organov v trgovini. Takšnih težav pri potrošniških svetih sicer ni bilo opaziti, vsaj pri večini svetov ne. Treba je tudi pripomniti, da so prav potrošniški sveti pri majhnih kolektivih trgovin, zlasti v oddaljenejših krajih, v marsičem nadoknadili pomanjkljivo delo in neiznajdljivost posameznih samoupravnih organov.

Eno izmed vprašanj, o katerem so tudi govorili na konferenci, je vključevanje potrošnikov v delavske svete. Trgovina je o tem zavzela negativno stališče. To predvsem zavolje tega, ker bi v tem primeru šlo za kršitev načel samoupravljanja in morda tudi za domnevo, da trgovski delavci ne služijo tistega zaupanja, kot delavci v drugih gospodarskih panogah. Zaradi tega predstavnik samoupravljanja v trgovini sodijo, da je pravilneje formirati samostojne potrošniške svete, kot da bi se v organe upravljanja vključevali državljani, ki niso člani kolektivov.

Problemi našega trgovskega omrežja postajajo v zadnjih letih vse bolj občutni in terjajo hitre in nujne rešitve, kajti čutiiti je, da je trgovina v primerjavi z ostalimi gospodarskimi panogami v precejšnjem zaostanku. Zato bodo morali v prvi vrsti organi delavskega samoupravljanja v trgovskih podjetjih in trgovinah vložiti še mnogo napora, da bi postopoma uredili vrsto še nerešenih vprašanj. — S temi problemi, ki smo jih v tem sestavku le v skopih obrisih naznačili, so bosta podala delegata delavskega samoupravljanja trgovine kranjskega okraja na I. kongres delavskih svetov v Beograd.

I. A.

GLAS GORENJSKE

IZ TRŽIŠKIH DELOVNIH KOLEKTIVOV

Upravni odbor Bombažne predilnice in tkalnice v Trzinu je pred kratkim razpravljalo o zvišanju norm zaradi spremenjenih pogojev dela. Sklenili so, da bodo delavci v vsaki spremembi pravočasno obveščeni. Razdelili so tudi sredstva sklada za samostojno razpolaganje tako, da so določili dotacijo stanovanjski zadrugi, obratni ambulantni, poštinskemu domu, upravi stanovanjske skupnosti, delavsko-uslužbenki menzi, gasilski četi in političnim organizacijam v podjetju. V lastni investicijski sklad pa so vložili 19 milijonov dinarjev. — Letos bo podjetje sprejelo na prakso 20 praktikantov, medtem ko gimnazijcev letos ne bodo sprejemali na prakso.

V Tovarni lepenke govore o elektrifikaciji obratov
Tovarna lepenke v Trzinu si še nadalje prizadeva elektrificirati svoje obrate. O tem zlasti mnogo razpravljajo samoupravni organi podjetja. — Za izplačilo premij so določili 35% celotnega zneska plač iz dobička. — Ker imajo za sedaj dovolj surovin na zalogi, jih do konca maja tudi ne bodo kupovali.

Za boljše delovne pogoje

V Lesno-industrijskem podjetju v Trzinu so na nedavni seji delavskega sveta predvsem sklenili, da bodo modernizirali zračne naprave, da bi s tem zmanjšali nevarnost požarov in omogočili delavcem boljše delovne pogoje.

Poglavitna naloga — povečanje prometa

Trgovsko podjetje »Prehrana« v Trzinu bo odslej analitično ocenilo svoje uslužbence, podobno kot v drugih podjetjih. Tako je sklenil delavski svet na zadnjem zasedanju. — Razpravljali so tudi o tem, kako povečati promet, ker bi se sicer utegnile pripetiti, da uslužbenec podjetja ne bi mogli prejemati polnih plač. Sklenili so opozoriti vse poslovođe posameznih poslovalnic, da z boljšo zalozenostjo trgovin in boljšo postrežbo pritegnejo nove odjemalce.

J. V.

beležka

PREOZKA CESTA V MOJSTRANI

Turisti, posebno inozemski, potujejo vedno bolj z avtobusi. Na ta način si lahko ogledajo kar največ zgodovinskih znamenitosti in naravnih lepot. Holandec n. pr. navadno vodi pot z Bleda k slapu Peričnik. V Mojstrano pa si avtobusi v veliko primerih ne upajo, ker je 100 metrov dolgo cestiče med državno cesto in železniško postajo Mojstrana preozka. Turistično društvo Dovje-Mojstrana že dalj časa opozarja na to »ozko grlo«, vendar doslej brez uspeha. Dne 4. februarja 1957 smo v »Glasu Gorenjske« poročali, da se višina Peričnika vsako leto niža, ker voda v konglomeratni pečini vedno bolj poglablja korito. Kakor je izjavil tov. Matevž Kolar, je ObLO Jesenice dal 300.000 din, da se to uredi.

Danes je reklama sredstvo, ki ga uporablja vsak, kdor hoče uspeti. Cez Korensko sedlo in prehod v Ratečah prihajajo k nam tuji avtomobilisti. Planinske postojanke imajo tam okusne reklamne deske, naša gostinska podjetja pa take potrebe ne čutijo. Če hočemo, da se bo tujski promet povečal, bo v tem pogledu treba storiti mnogo več, pa tudi bolj načrtno, organizirano. Skupno delo turističnih društev v Mojstrani in v Kranjski gori bi ob sodelovanju gostinskih podjetij prav gotovo pokazalo prepričljive uspehe.

S.

NA TAK NAČIN NE OMEJUJEMO ŠUŠMARSTVA

Šušmarstvo na Gorenjskem spriču nezadostnih obrtnih obratov socialističnega pa tudi zasebnega sektorja obrti, pomeni resen problem. O tem, na kakšen način naj bi šušmarstvo omejevali, je bilo že precej govora in različnih mnenj. Med vsemi temi pa prevladuje eno: v občinah je treba pospeševati razvoj socialistične obrti, kar lahko v prvi vrsti prispeva k omejevanju šušmarstva.

V lanskem letu je tržna inšpekcija na Gorenjskem ugotovila 31 šušmarjev, za kaznovanje pa predlagala le 23. Pristojni sodniki za prekrške so v postopku rešili prijave za 15 šušmarjev, 4 prijave so odbili.

Vseh 15 šušmarjev, pri katerih je bil ugotovljen prestop, pa je bilo kaznovanih z denarno kaznijo 51.500 dinarjev! Se pravi — na enega šušmarja odpade torej 3433 dinarjev!

Zaradi take, zgolj simbolične, denarne kazni pa se sedanji šušmarjem brez dvoma izplača še nadalje šušmariti...

I. A.

KAMEN SPOTIKE

DOBER TEK!

Mesnica Mesarskega podjetja iz Skofje Loke v Zabnici je odprta ne samo za odjemalce, ampak tudi prahu, mrčesu in drugi nesnagi, saj je v odprti lopi poleg ceste. Sicer pa slika dovolj zgovorno kaže to zelo »higiensko« napravo.

Morebiti se bo razen nas še kdo drug spotaknil ob njo? Se ne bi dala stvar urediti na kak drugačen, bolj higienski način?

Zapisek na rob

PISMO UPRAVI KINA V RADOVLJICI

V mesecu maju se navadno menja čas pričetka kino predstav. Tudi v Radovljici se tega držijo in večerne predstave se pričnejo ob 20.30 namesto ob 20. uri. Prebivalce Begunj, Zgoše in Nove vasi pa bi to precej prizadelo. Sedaj imajo po vsaki predstavi avtobus, ki jih v nekaj minutah pripelje domov. Če pa bo Kino Radovljica uveljavilo poletni čas, bodo morali okoličani peš domov. Zjutraj morajo zgodaj vstati, zato si marsikdo ne bo mogel ogledati kino predstav. Razvedrila pa so okoličani prav tako potrebni in željni ne samo ob nedeljah, ampak tudi med tednom, posebno če je na sporedu dober film. Zato prosijo upravo kina, naj upošteva njihovo skromno željo, da bi se kino predstave tudi poleti začele ob 20. uri.

V imenu prebivalcev Begunj, Nove vasi, Zgoše, Hraš, Hlebe, Lese, Lancovega in drugih krajev

H. S.

gorenjski obveščevalac

ZDRAVNIŠKA DEŽURNA SLUŽBA
Zdravstveni dom Kranj, Poljska pot 8, telefon 318, naročila za prevoz bolnikov telefon 04.

MALI OGLASI

Od privatnikov malih oglasov ne objavljamo pred vplačilom. Cena malih oglasov je: Preklje 20 din, izgubljen 10 din, ostalo 12 din od besede. Naročniki imajo 20% popusta.

TELEFONSKA ŠTEVILKA NAROČNIŠKO-OGLASNEGA ODDELKA JE: KRANJ 190.

Hišo s petimi družinskimi stanovanji, vodo in elektriko, vso podkleteno, v velikosti 12x10 m, s pritlikinami vred in cca 400 m² vrta na prometnem kraju na Primskovem zaradi družinskih razmer prodam iz proste roke skupno, po nadstropjih ali stanovanjih. V pritlikju sta dva lokala grajena po predpisih in primerna za katero-koli obrt ali prodajalno ter eno družinsko stanovanje, v I. nadstropju sta dva družinska stanovanja z verandama in v II. nadstropju dva družinska stanovanja. Informacije dobite v Kranju, Golniška cesta 18.

Prodajam motorno kolo »PUCH« 250 ccm in kovaško orodje. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam dobro ohranjeno žensko italijansko kolo. — Pšenična polica 3, Cerklje.

Pozor! Poceni prodajam stavbno parcelo 520 m² na lepem kraju v Struzevem. Naslov v oglasnem oddelku »Glasu Gorenjske«.

Prodajam kravo 8 mesecev brejo. — Markun Lovro, Sr. Bela, Preddvor.

Prodajam dobro ohranjen otroški voziček znamke »Tribuna«. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam travnik 1,5 ha v bližini Kokrice. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam vzdoljiv štedilnik — desni, v dobrem stanju, z bakrenim kotlom in 2,5 ploščama. Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam kuhinjsko pohištvo malo rabljeno in leva vrata. — Naslov v oglasnem oddelku.

Prodajam moško kolo. Sinč Jože, Sp. Urniki 37, Cerklje.

Motorno kolo »Horéks« 500 ccm, potrebno malega popravila prodajam za 75.000 din. Naslov v oglasnem oddelku.

Državnemu zavarovalnemu zavodu se zahvaljujem za izplačano zavarovalnino za konja. — Urbanc Jože, Zg. Bela, Preddvor

Nudim hrano in stanovanje poštenemu dekletu, ki bi v dopoldanskih urah pazila na otroka. Naslov v ogl. oddelku pod »takoj«.

Prekljujem številko bloka 33.789 izdanega v komisijiški trgovini Kranj dne 30. 4. 1957. — Segula Matilda.

Progllašam za neresnične izjave, ki sem jih izrekel o Sredanović Rezki, Stara cesta. — Drnovšek Viktor.

Progllašam za neresnične besede, ki sem jih govorila o babici iz Gorenje vasi. — Justin Milka, Javorje.

Zensko moč za vsa kuhinjska dela sprejme takoj »STARI MAYR« v Kranju.

Šivalni stroj znamke »Jon-Jah«, motor znamke »Puch« 250 ccm in »Druk pumpo« po ugodni ceni prodajam. — Stular Helena, Otoče 1, Podnart.

Prodajam moško kolo — kompletno za 16.000 din. — Globočnik, Cerklje.

V prostih urah po službi grem pomagat šivati tistemu, ki mi da naslov v oglasnem oddelku.

OBJAVE

JAVNA DRAŽBA

Občinski ljudski odbor Kranj, likvidacijska komisija bo v nedeljo, dne 17. maja 1957 prodajala na javni dražbi razni gostinski inventar — mize, stole, sode, steklenino, porcelan, jedilni pribor, namizne prte in razni drobni inventar.

DRAŽBA BO OB 9. URI V POSLOVNIH PROSTORIH BIVŠE GOSTILNE »UDENBORŠTE« V NAKLEM ST. 99.

Prednost imajo državna in združna podjetja. Pravico sodelovanja imajo tudi privatniki.

KINO

KINO »STORŽIČ« KRANJ

Od 16. do 18. maja, amer. barv. film »DOLINA MASČEVANJA«, ob 17.30. in 20. uri. 19. maja, ob 9.30. uri nemški barvni film »DEZELA SMEHLJAJA«, ob 14. uri jugoslovanski film »ZENICA«, ob 16., 18. in 20. uri amer. barvni film »DOLINA MASČEVANJA«.

LETNI KINO »PARTIZAN« KRANJ

17. maja, jug. film »ZENICA«, ob 20. uri — zadnjiokrat. 18. in 19. maja, premiera amer. filma »V KOLORADSKIH KANJONIH«, ob 20. uri.

KINO »SVOBODA« STRAŽIŠČE

18. in 19. maja, premiera amer. filma »V KOLORADSKIH KANJONIH«. V soboto ob 18. uri in v nedeljo ob 15., 17. in 19. uri.

KINO NAKLO

18. maja, jugoslov. film »ZENICA«, ob 20. uri. 19. maja, nemški barvni film »DEZELA SMEHLJAJA«, ob 17. in 20. uri.

KINO RADOVLJICA

Od 17. do 19. maja, italijanski barvni film »PLAZA«. V petek in soboto ob 20. uri, v nedeljo ob 15.20., 17.30. in 20. uri.

KINO BLEJ

Od 17. do 19. maja, slov. film-drama »DOLINA MIRU«.

KINO LJUBNO

18. in 19. maja, amer. film »TAJNOST INDIJANKE«. V soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 16. in 18. uri.

KINO »SORA« ŠK. LOKA

Od 17. do 19. maja, mehški film »ZAPOR ZA ŽENSKE«.

KINO »KRVAVC« CERKLJE

18. in 19. maja, ameriški pustolovski film »ZASEDA«. V soboto ob 20. uri in v nedeljo ob 16. in 20. uri.

GLEDALIŠČE

»PREŠERNOVO GLEDALIŠČE« KRANJ

V soboto 18. maja ob 20. uri: GOSTOVANJE v Lancovem, Alojzij Remec »MAGDA«. V nedeljo 19. maja ob 16. in 20. uri, izven in za podeželje: GOSTOVANJE Mestnega gledališča z Jesenic, Andre Roussin »OTROCI PRIHAJAJO«, komedija v 4 dejanjih. Za mladino neprimerno.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

V soboto 18. maja ob 20. uri G. Stuard Oliver »ČUDOVITE PUSTOLOVŠČINE ENE NOCI«. — Komedija v treh dejanjih. V nedeljo 19. maja ob 16. in 20. uri Andre Roussin »OTROCI PRIHAJAJO«. Komedija v štiri dejanjih. GOSTOVANJE v Prešernovem gledališču Kranj.

TRŽNI PREGLED

V KRANJU

Zivilski trg je bil v ponedeljek, 13. maja izredno dobro založen. Tudi kupcev je bilo tokrat precej. Gospodinje so pokupile veliko sadik povrtnine, predvsem paprik in paradiznikov. Tudi krompir je šel dobro v denar. Jabolki niso bili veliko naprodaj, bila pa so tudi precej draga — po 70 din/kg. Ostale cene: jajca 15 din/kom., smetana 150 din/liter, kuhano maslo 600

NAROČNIKOM »GLASA GORENJSKE« V KAMNISKEM OKOLIŠU

Z uvedbo avtobusa za prevoz pošte iz Ljubljane v Kamnik, so se prometne in poštne zveze v kamniškem okolišu zelo izboljšale. Naročniki »Glasu Gorenjske« pa so bili tokrat prikrajšani, ker so prejeli list šele v torek, oziroma v soboto. Poštni avtobus namreč odhaja iz Ljubljane pred prihodom vlaka iz Kranja. Uprava našega lista bo skušala urediti zadevo tako, da bo pripeljal naš časopis v petek in v ponedeljek jutraj v Kamnik. Transturistov avtobus iz Škofje Loke.

UPRAVA

dinarjev/kg, fižol 60 din/liter, krompir 15 din/kg, česen 10 din/glavica, šopek rdeče redkvice 10 din, špinata 20 din/merica, kisla repa 25 do 30 din/kg, zavitek peteršilja 10 din, ajdova moka 70 din/liter, koruzni zdrob 50 din/kg, koruza v zrnih 40 din/liter, sadike paradiznikov 6 do 7 din/komad, paprike 8 din/kom. in majaron 10 din/šopek.

V ŠKOFJI LOKI

V sredo je bilo tudi na loškem trgu precej izbire. Cene so bile naslednje: por 5 din/kom., špinata 20 din/merica, motovilec 25 din/merica, regrat 20 din/merica, solata berivka 20 din/merica, korenje 5 do 7 din/kom., zavitek peteršilja 10 din, čebula 100 din/kg, česen 10 din/glavica, jajca 16 din/kom., smetana 150 dinarjev/liter, sirček 12 din/komad, suhi fižol 65 din/liter, krompir 15 din/kg.

GIBANJE PREBIVALSTVA

NA JESENICAH

Poročili so se: Edvard Legar, delavec in Pavla Pernuš, gosp. pomočnica; Franc Iskra, tov. delavec in Roza Korošec, kuh. pomočnica; Edi Čilenšek, laborant in Hermina Verhovšek, frizer. pomočnica.

Umrli so: Vida Frelj, uslužbenka; Dimitrij Velikonja, tov. delavec; Terezija Škrjanc, roj. Vovnik, gospodinja; Marija Merhar, roj. Dolinar, druž. upokojenka; Marija Ličof, roj. Jelenc, druž. upokojenka; Ivana Sifrar, roj. Kemperle, gospodinja; Marija Budan, roj. Schrank, gospodinja; Ana Mandeljc, roj. Zgonec, gospodinja; Alojz Cuznar, učenc; Marija Ferčnik, roj. Roter, gospodinja; Feliks Kosmač, oseb. upokojenec; Jožefina Rozman, roj. Treven, gospodinja; Janez Tavčar, oseb. upokojenec; Anton Tavčar, oseb. upokojenec; Helena Prešern, roj. Rekelj, gospodinja.

ŠŠ S SODIŠČA

IZ »HVALEŽNOSTI« GA JE OKRADEL

Tovarniški delavec Franc Štros je povabil 19. februarja letos svojega prijatelja Slavka Beravs iz Radovljice na majhno krotkarijo. Najprej sta popivala v družbi še nekaterih tovarnišev v Kolodvorski restavraciji na Jesenicah. Ze precej vinjena sta odšla v hotel »Pošta«. Pijačo je ves čas plačeval Štros, zato je Beravs opazil, da ima v denarnici precej denarja. Ko je Štros v hotelu »Pošta« zaradi vinjenosti zaspal, mu je Beravs izmaknil denarnico z dokumenti in 8000 dinarji gotovine ter odšel domov. Denar je porabil za pijačo, denarnico in dokumente pa je iz previdnosti odvrnil. — Vendar mu tudi to ni pomagalo. Obsojen je bil na mesec in pol zapora, po preživetih kazni pa bo moral vrniti Štroso še 8000 din.

NI MOGEL UTAJITI

Dne 4. julija lani so v Bodovljah pri Škofji Loki napadli F. V. Napadla sta ga dva neznanca, eden od njih ga je pretepal s kolom, mu izbil tri zobe in prizadejal hude udarnine po telesu. Ugotovili so, da sta bila neznanca M. H. in K. O., zaposlena kot delavca pri podjetju »Cegrade«. M. H. je pred sodiščem dejanje zanikal, vendar so prič njegovo krivdo potrdile. Ker M. H. do sedaj še ni bil kaznovan, je bil obsojen na mesec dni zapora pogojno za dobo enega leta. Drugi napadalec pa se bo moral pred sodiščem še zagovarjati.

PET MESECEV ZA UKRADENO TRAVERZO

J. B. in V. F. sta bila zaposlena na Kmetijskem posestvu v

Razpis

ZA SPREJEM UCENCEV V I. LETNIK Industrijske šole »ISKRA« v Kranju

Sprejemni izpiti na Industrijski šoli »ISKRA« v Kranju bodo od 11. do 14. junija t. l. Kandidati, ki se nameravajo vpisati v I. letnik šole, naj se priglasijo do vključno 5. junija t. l. osebnostno ali pismeno in predložijo naslednje listine:

- prošnjo, kolkovano z državnim kolekom za 30 din in kolekom Občinskega ljudskega odbora Kranj za 20 din (v prošnji naj kandidat napiše poklic, ki se ga želi izučiti);
  - šolsko spričevalo o dovršeni nižji gimnaziji ali osemletki;
  - rojstni list;
  - zdravniško spričevalo;
  - lastnoročno napisan življenjepis (vsebuje naj podatke o starših, njihovem poklicu in imovinskem stanju) in
  - po možnosti tudi potrdilo poklicne posvetovalnice.
- Vsak priglašenec bo pravočasno obveščen, kateri dan naj pride k izpitu.
- Priglasijo se lahko kandidati, ki so:
- uspešno dovršili nižjo gimnazijo ali osemletko;
  - ki niso mlajši od 14 in ne starejši od 17 let;
  - ki jim poklicna svetovalnica na osnovi ustreznih preizkusov priporoči sprejem in
  - ki so zdravi in telesno dobro razviti.

Ravnateljstvo šole bo sprejelo izmed kandidatov, ki bodo dosegli pri sprejemnem izpitu najboljše uspehe, 54 učencev in to za poklice:

orodjarja	8
strojnega ključavničarja	8
preciznega mehanika	8
kovinostrugarja	8
kovinorezkalca	8
elektromehnika	5
telefonskega mehanika	5
avto-elektrika	4

Sola ima lasten dijaški dom, v katerem znaša celotna oskrba mesečno približno 4.800 din. Prošnje za sprejem v dijaški dom bo uprava doma sprejemala naknadno. Stanovanje v domu pa ni pogoj za sprejem v šolo.

Ravnateljstvo

Dopisujte

v »Glas Gorenjske«

DOHODEK JE UTAJIL

Pogosto posamezni obrtniki v svojih davčnih napovedih prijavljajo manjše dohodke kot so dejanski, z namenom, da bi plačali manj davka. Davčne komisije pri občinskih ljudskih odborih sicer po prosti presoji same ocenijo približen zasluzek posameznika in po tej oceni odmerijo tudi davek — dohodnino. So pa primeri, ko je davčna napoved dohodka očitno preizkazala.

Tako se je na kranjskem sodišču zagovarjal pred kratkim obrtnik-livar Anton Selan. Ugovinjeno je bilo, da je v davčni napovedi za leto 1954 prijavil samo okoli 225.000 dinarjev čistega dohodka, čeprav je dejansko znašal najmanj okoli 670.000 dinarjev. »Pozabili« je namreč prijaviti promet, ki ga je imel s privatniki, oziroma je ta promet prijavil namesto z zneskom čez milijon dinarjev, samo 150.000 dinarjev. Šlo je za izdelavo električnih aluminijastih doz, ki jih je dejansko v nočnem času izdeloval njegov sin. Ta si je za držal zase tudi večji del zasluzka.

Upošteva je olajšilne in obtežilne okoliščine je sodišče izreklo denarno kazen v višini 70.000 dinarjev, seveda pa bo moral doplačati tudi razliko dohodnine, za katero je bil premalo obremenjen.

NE POZABITE:

NAROČNIKI »GLASA GORENJSKE« SO VISOKO ZAVAROVANI PROTI NEZGODI!

Pred zadnjo premiero PG v letošnji sezoni

Jan de Hartog:

ZAKONSKA POSTELJA

Vesela ganljivka o zakonu in zakoncih

Menda nobena družbena institucija, mimo te starodavne ustanove, ki ji pravimo z juridičnim izrazom, »zakonska zveza«, ni bila tolikokrat predmet umetniške obravnave. Temu se ni čuditi. Čeprav si je ta ustanova iz stoletja v stoletje izoblikovala novo podobo, je vendar v osnovi ostala to, kar je bila: »pravno« zagotovilo, da bodo žena in otroci preskrbljeni in včasih še nekaj več: objektivni pogoji za individualno ljubezen in srečo dveh ljudi. To, in predvsem to, naj bi v bodočnosti, ko bosta oba partnerja osvobodena materialne odvisnosti, drug od drugega tudi bila. Resnična individualna ljubezen, spočeta v renesansi, je po Leninovem mnenju možna šele takrat, ko bodo o svobodni zakonski zvezi odločala samo subjektivna medsebojna nagnjenja in ne materialni interesi enega ali drugega partnerja.

De Hartogova »dramatizirana izpoved o zakonu« pravzaprav ni niti drama niti komedija v pravem pomenu besede. Je kar oboje hkrati. Saj tudi življenje nikoli ni samo eno ali drugo. Če bi hoteli De Hartogovo igrano zgodovinsko opredeliti, bi lahko rekli, da je to »kronika nekega zakona«, ki je bil sklenjen tam nekje na začetku »fin de siecla« in preminil nekje na večer pred drugo svetovno vojno.

In tako smo ob De Hartogovi drami priča, kako dva mlada človeka, malone kakor Milan in Milena iz Cankarjeve novele, vsa »rosna« stopita na cesarsko cesto, po kateri hodita družno od postaje do postaje. Priča smo sončnemu jutru poročnega dne, veselim pričakovanjem, rojstvu »prestolonaslednika« in zakonskim prepričanjem najraje opoldneva, ko bi se sopotnika najraje razšla in hodila vsak po svoje; pedagoškim težavam ob doraščanju otroka, volji in zlu, ki ga prinaša leta s seboj, pa še vsemu preostalemu večeru življenja, starosti in smrti.

Jan De Hartog je po rodu Holanec — njegovo delo je dramatizirano po istoimenskem romanu »Pod nebom zakonske postelje« vsaj v tleh, če ne štirih verzijah. V slovenščino je delo prevedel dr. Ivan Črnogaj. Delo so z uspehom igrali na obeh kontinentih v Evropi in Ameriki. Pri nas je delo režiral Miloš Mikeln k. g. v sodelovanju s scenaristom Sašo Kumpom, ki je bil hkrati tudi kostumograf. V glavnih vlogah nastopata Jože Prištev in Helena Skebetova.

De Hartogova igra je zadnje delo, ki ga Prešernovo gledališče uprizarja v tej sezoni. Pisec tega članka se mora na žalost ugrizniti za jezik, ker objubljenе slovenske novitete ni bilo moč spraviti v program. Vzrok za tako odločitev je predvsem ta, da nameravane Tedna izvirne slovenske drame v Ljubljani letos ne bo. Za udeležbo na Novosadskem gledališkem festivalu pa nimamo potrebnih sredstev, ki jih bo za prihodnjo sezono treba nujno zagotoviti, da se bo gledališče lahko izmotalo iz ozkih regionalnih meja.

Rado Jan

Zaključni prizor Leščanove komedije SLEPI POTNIK, ki jo uprizarja Prešernovo gledališče v Kranju

PRED GOSTOVANJEM JESENIŠKEGA MESTNEGA GLEDALIŠČA V KRANJU

Za zaključek letošnjih gostovanj gledaliških ansamblov iz drugih gledaliških središč Slovenije bo gostovalo dne 19. maja v PG, Mestno gledališče z Jesenic.

Jeseniško gledališče, ki leto za letom prihaja v goste v naše gledališče, se bo letos predstavilo naši publikli z Roussinovo komedijo — OTROCI PRIHAJAJO. Roussin je eden tistih francoskih avtorjev, ki doživlje v Parizu do dvatisoč in več pred-

stav ob eni uprizoritvi. Delo so igrali pred nekaj leti tudi v MG v Ljubljani.

Roussin v prikupni, pa vendar satirno-kritični obliki postavlja pod lupo laži-moralo francoske aristokratske družine, ki hoče po vsej sili veljati za ugledno in moralno neoporečno. Toda zgodi se, da je nenadoma malone vsa družina v drugem stanju, od hipokritično, lažnive ministrove gospe, hčerke, služkinje in bodoče snaha. V prijet-

ni komično-satiričnih zapletih se zgodba srečno razvija, ko nekdanjega »ministra za družino« imenujejo za ministra narodne obrambe. Allons enfants de la patrie! Občinstvu priporočam, da si to v Parizu neprestano igrano bulvarno komedijo ogleda.

Našim tovarišem z Jesenic pa želimo, da bi se v času gostovanja kar se da dobro počutili pri nas.

Rado Jan

Na Boh. Beli zaslužijo priznanje

Z uprizoritvijo veseloigre »Vdova Rošinka« so na Bohinjski Beli zaključili bogato igralsko sezono. Letos so uprizorili kar sedem odrskih del: Borove »Raztrgance«, Linhartovo »Zupanovo Mleko«, dalje Nušičevo komedijo »Zalajoči ostali«, Bitenčeve »Ugasle luči«, Borova »Kolesa teme«, Tienay-ovo dramo »Mladost pred sodiščem in Cvetka Golarja »Vdova Rošinka«.

Pričujoči repertoar dokazuje, da je bila izbira del zelo peštra in je povsem ustrezala ravni povprečne podeželske publike. Hkrati pa je bila tudi dovolj

kvalitetna. — Če pa pogledamo na obseg, moramo ugotoviti, da je toliko za amatersko igralsko skupino zelo veliko, skorajda preveč. Toda s skupnimi prizadevanji in z dobro voljo ter z nemajhnimi napori so ga mogli izpolniti.

K uspešni igralski dejavnosti moramo prišteti še tri večje proslave, na katerih sta sodelovala na novo ustanovljena mešana in moški pevski zbor, ki ju vodi Angela Markelj, ter folklorna skupina.

Prizadevnim prosvetnim delavcem društva je v živahno

kulturno razgibanost uspelo zajeti veliko število sodelavcev, kar je največji uspeh društva. Izkušnje so pokazale, da kulturno - prosvetno delo ni več monopol določenih ljudi, ampak postaja vsakdanja potreba večine prebivalstva.

Za tako vsestransko in plodno delo društva pa lahko izrečemo priznanje predsedniku in organizatorju ter režiserju večine uprizoritev, Zdenku Cundu in njegovim sodelavcem Ludviku Knaflju, Jožetu Zupanu in Francu Kunčiču ter celotnemu igralskemu kolektivu.

-JB

Z RAZSTAVE V MESTNEM MUZEJU V KRANJU

V torek, 14. maja je bila v prostorih Mestnega muzeja v Kranju odprta slikarska razstava barvnih reprodukcij italijanskih mojstrov zgodnjega baroka. Razstavljenih je okrog 40 del. Kakor prejšnje, tako tolmachi tudi tokratno razstavo magnetofonski komentar.

ZGODNJI BAROK V ITALIJI

Stilni razvoj umetnosti visoke renesanse doseže svoj vrh ob Raffaellovi smrti. Njegova zadnja kompozicija Spremenjenje na gori je ostala nedokončana, vendar nam zaradi svojevrstne razvrstitve figur v prostoru že kaže pogled v bodočnost in opravičeno moramo ob njej govoriti o »nastajanju baroka«.

Pot novemu stilu pripravljajo tudi beneški mojstri, predvsem Giovanni Bellini, ki je v slikoviti uporabi barv in svetlobe učitelj Palmi, Giorgioneja in Tiziana.

Giorgione poveže krajino s človekom v enovito celoto. Lepotni ideal visoke renesanse se umakne naturalističnemu gledanju baroka. Ostre obrise teles zamenjajo kontrasti svetlobe in sene.

Posebna vloga v razvoju stila sredi 16. stoletja pripada Michelangelu Buonarrotiju. Po 7-letnem delu dokonča leta 1541 fresko Poslednje sodbe v Sikstinski kapeli. Delo je važno v vsebinskem in oblikovanem pogledu. Z veličastno zbirko telesnih form v vseh mogočih pregibih je premagal antiko in ustvaril delo, ob katerem so se stoletja dolgo zgledovali umetniki iz vse Evrope. V vsebinskem pogledu zamenja v Poslednji sodbi psihološko ravnodušnost renesančnih figur viharna čustvenost in razgibanost teles, ki drobijo okove, v katere oklepa slika dana arhitektura.

Med pripravljalci baročnega stila v marsičem presega Michelangelov pomen Antonio Allegri da Correggio. Njegove freske v kupoli cerkve S. Giovanni v Parmi in predvsem v tamkajšnji stolnici, prinašajo v umetnost novo razmerje slikarskega dekorja do prostora. Stene kupole se na široko odpro, pojavijo se nebo in oblaki in med njimi množica razgibanih polgolih figur v najrazličnejših legah. Delo predstavlja podlago kasnejšemu razvoju baročnega iluzionističnega slikarstva.

S problemi svetlobe se najbolj vneto peča mojster Tizian Vecelli. Tizian je najvažnejši predstavnik beneškega slikovitega stila in eden največjih zapadno - evropskih slikarjev. Konture upodobljenih oseb in stvari se izgubljajo v globokih sencah, ali se zopet razkrajajo v intenzivni svetlobi. Prav v tem nenehnem igranju s svetlobo in senco je Tizian neposredni predhodnik Rembrandtovega slikarstva in slikarstva visokega baroka.

Benečan je tudi Paolo Veronese. Ob popolnem obvladanju slikarskih sredstev zadržljivo zažari v njegovih slikah blišč visoke renesanse. Ohranila se je vrsta sakralnih in svetnih kompozicij, med njimi tudi freske v villi Giacomelli.

Malodane baročni lepotni ideal zastopa v svojih slikah blizu Bergama rojeni Palma Vecchio. Med najznačilnejša dela uvrščajo njegovo oltarno podobo iz cerkve S. Maria Formosa v Benetkah.

BEŽNI VTISI Z GLASBENEGA NASTOPA KRANJSKE MLADINE

Prvi javni nastop gojencev, ki ga je minuli ponedeljek priredila državna Glasbena šola v Kranju v zgornji dvorani Sindikalnega doma, kaže, da napori glasbenih pedagogov tega zavoda v tekočem šolskem letu niso bili zaman. Tokratni glasbeni nastop ni bil zanimiv le zategadelj, ker je na najzgovornejši način prikazal napredek in uspehe glasbene šole, temveč je bil s svojimi kvalitetami tudi dovolj pomemben, da ga smemo brez pretiravanja uvrstiti na vidno mesto kranjske koncertne kronike, pa čeprav gre le za šolanje naše mladine.

Nastopilo je 16 gojencev iz razredov za klavir, violino, solo - petje in flavto. Kljub temu, da so tokrat nastopili v pretežni meri le gojenci nižjih razredov — od prvega do četrtega — moramo priznati, da so mnogi izmed njih presenetili poslušalce s presenetljivo tehniko in pravim smislom za pravilno interpretacijo posameznih skladb. Uspeh je še popolnejši, če poudarimo, da so bile skladbe dokaj zahtevne in so zahtevale od mladih izvajalcev kaj več kot zgolj tehnično obvladavanje instrumentov. Ne bo odveč tudi pripomba, da je bil nastop najmlajših gojencev dokaj sigurnejši od nastopa starejših sošolcev, ki so muzicirali pod vplivom večje ali manjše treme. Kljub temu pa je večer minil brez večjih spodsrljajev, za kar zaslužijo izvajalci vso pohvalo. Tudi poslušalci v tesno zasedeni dvorani niso stidili s priznanjem, o čemer so pričali viharni aplavzi.

Vrh večera pa je bil nastop mladinskega godalnega orkestra, ki je pod vodstvom prof. Fajona zaigral II. stavek Concertina skladatelja Miliesa in II. stavek Vaške suite skladatelja Pribošiča. Tokratni nastop je dokazal, da ta godalni orkester trenutno nima tekmeča na Gorenjskem. In končni vtis: iz-

vedba tega glasbenega večera je bila brezhibna. aa

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA ŠKOFJE LOKE

Letošnje bogato koncertno sezono sta v zadnjem času obogatila dva vokalna koncerta. Pevski zbor — škoda da je samo mošči — »France Maček« iz Pušata, se je pred kratkim predstavil s novim, odlično nastudiranim programom. Opazili pa smo, da mu manjka dobrih tenoristov. Praznovanje Prvega maja pa je obogatilo gostovanje pevskega zbora »France Prešeren« iz Kranja. Loški pevci so lahko občudovali čudovito dinamiko in lahkostno izvajanja zahtevnega programa. Posebno sta navdušila Močranjčeva IX. in X. Risikovet.

V soboto, 11. maja je uspešno koncertirala v Loki domačinka, 13-letna Marija Kocijančičeva. To je bil njen tretji javni nastop v Loki.

Gledališka sezona je zastala, kajti režiser F. Finžgar je zaradi preobremenjenosti odpovedal režijo »Miklove Zale«. Kljub temu pa se obeta vsaj še gostovanje Prešernovega gledališča, tako da bodo abonenti dobili deset predstav.

Ljudska univerza z odličnimi predavatelji in zanimivimi predavanji privablja vedno nove poslušalce. V sodelovanju s Planinskim društvom je pripravila že drugo predavanje Mirka Kambača. Tokrat je govoril o Kaliforniji in Niagarskih slapovih.

V nedeljo, 5. maja, je bila odprta v prostorih gimnazije arhivska razstava, ki jo je ob arhivskem tednu pripravil škofjeloški muzej, uredila pa arhivarka Doroteja Gorškova. O važnosti zbiranja in ohranjanja arhivalij je predavala tudi gimnazijecem. Razstava je skrbno urejena; razstavljeni dokumenti posredujejo obiskovalcem živo podobo življenja fevdalne Loke do 1848. leta.

K. J.

SMOTRNO DELO — LEPI USPEHI

Na nedavnem sestanku je dramska sekcija DPD »Svoboda« Kranj pregledala svoje delo v pretekli sezoni. V tem času so postavili na oder štiri premiere, in sicer Harisova Močeca usta, ki je bila igrana osemkrat v Kranju in enkrat v Zelezniških, Divjege lovca so igrali trikrat. Otroško igrice Princeška in pastirček so gledali skoro vsi otroci v Kranju, saj je bila igrana devetkrat. Opreta Pri belem konjičku je s svojimi priljubljenimi melodijami zabavala Kranjčane dva meseca. Igrali so jo osemnajstkrat pri polni dvorani. Ob tej priliki je dramska sekcija izdala tudi triletno gledališko kroniko. Iz kronike je moč razbrati, da je dala sekcija od svojega obstoja t. j. od 1954 do danes že enajst premier s skupno 117 predstavami, kar je za amatersko družino lep uspeh. Tako gledališka kronika bo poslej izhajala vsako leto enkrat.

Nedavno so končali tudi igralski tečaj, ki je trajal vso zimo in ki je obravnaval odrsko izreko, mimiko, maskiranje itd., kar bo gotovo vplivalo na kvaliteto bodočih iger. Lep uspeh so dosegli igralci tudi z nedavnim gostovanjem s »Stražo na Renu« ob otvoritvi Delavskega odra v Ljubljani.

Problem, ki najbolj tare dramsko in tudi druge sekcije DPD »Svoboda«, so odrski prostori. Igralci se nadejajo, da bodo z dograditvijo doma tudi oni bolj sproščeno »zadihal«.

V počastitev Dneva mladosti bo pionirski odsek 24. maja zaigral otroško igrice »Kraljestvo palčkov«, katero se zelo pridno uče.

Torej obilica dela, mnogo neprepanih noči, kaj pa počitek in razvedrilje? Tudi to. V juniju pojdejo na izlet v dolino Trente, čez poletje pa na manjše izlete v bližnje okoličje. Torej ne samo na odru, temveč tudi sicer so »družina«.

R. K.

„Z otrokom imam toliko težav!“

Večkrat jo srečam, kako vodi za roko svojega 7-letnega otroka. Mali se tega brani, saj se čuti za to že prevelik. Kaj rad se iztrga iz rok in zbeži, dolgo stoji pred izlozbarji, včasih pa se izmuzne tudi iz trgovine.

»Čemu imam prav jaz take težave z njim?« me često vprašuje mati. »Fant bi bil rad samostojen,« sem ji odgovorila. »Pri tem ga ne smete ovirati in mu očitati njegovih želja po svobodnejšem življenju. Če bo fant moral neprestano poslušati opomine: »Pazi se, padel boš, udaril se boš in podobno, bo postal nesamostojen in strahopeten ter se bo vedno zanašal na druge.«

znankin otrok med vrstniki slabo počuti. S tovariši pri igri se naglo spre, nato pa brez moči priteče v kuhinjo k materi ves solzan. Mati ga zaradi tega ne pusti, da bi se igral z drugimi otroki. V preveliki skrbi, v strahu, da se mu ne bi kaj pripetilo, ga vzgaja v samotarja.

Res je, da se vsaka mati za otroka boji, toda te bojzani ne sme pretiravati. Otroku ima za take stvari prav dober občutek in bo znal vse obrniti v svojo korist. Ko sliši n. pr., da ga ma-

ti pred drugimi opravičuje, češ da za spor s sosedovim fantom ni kriv, ker je zelo nervozen, se zave svojih prednosti. Za morebitno trmo ali neuspeh v šoli takoj najde opravičilo. Zato se niti ne potruži, da bi se bolje učil. Čemu neki, ko je pa tako »nervozen«?

Tak otrok se ne bo znal v življenju za nobeno stvar boriti, ker je doma vedno uspel brez težav. Starši so krivi, da se med vrstniki slabo počuti in da se ni naučil samostojno misliti.

GOSPODINJSKI BIRO pomaga tudi samcem

Letos mineva že tretje leto, odkar je bil v Kranju ustanovljen gospodinjski biro. V tem času je svojo dejavnost znatno razširil. Razen gospodinjskih uslug, kot so pranje, ribanje in čiščenje stanovanja, je uvedel še krpanje perila, pobiranje zank, izdelovanje gumbov, pretiskovanje ročnih del, izdelovanje otroške konfekcije, pletenje itd.

Število gospodinjskih pomočnic se vsako leto veča. V letu 1955 je zaposloval biro tri stalne moči in deset priložnostnih. Takoj naslednje leto se je število ostalih gospodinjskih pomočnic povečalo še za tri. Njihovih uslug se je lani posluževalo 112 žena in 7 ustanov. Med temi ženami so večinoma uslužbenke, medtem ko se delavke le redkokdaj obračajo za pomoč na to ustanovo. Tudi one bi naročale usluge, toda za njihove prejemke so sorazmerno še zelo drage. Biro stremi za tem, da bi cene kolikor mogoče znižal. To se mu je tudi posrečilo. Gospo-

dinje plačajo pomočnicam 42 dinarjev od ure, biro pa jim plačuje od 42 do 45 dinarjev na uro.

Za krpanje perila, pobiranje zank in pretiskovanje se zanimajo tudi delavke. Povprečno 200 strank se oglasi vsak mesec za te usluge. Biro daje ženskam ta dela tudi na dom.

Pranje perila je gospodinjski biro zagotovil tudi samskim delavcem in vsem tistim, ki doma nimajo možnosti za to. Perice opravijo ta dela kar na svojih domovih.

Pomoč zaposleni ženi bo gospodinjski biro v Kranju skušal še izboljšati. Nedvomno se bo marsikaj dalo napraviti tudi v okviru stanovanjske skupnosti, če ne drugače, pa v obliki samopomoči. V Kranju so potrebne pralnice, likalnice, izposojevalnice gospodinjskih strojev in podobne ustanove. Biro ima še vse polno možnosti za razširitev svoje dejavnosti.

IZLOŽBE, POLNE POLETNIH TKANIN, VABIJO. STE SI ŽE IZBRALE BLAGO IN KROJ ZA NOVO OBLEKO? ČE VAM UGAJA KATERI IZMED GORNJIH MODELOV, SE KAR ODLOČITE IN IZBERITE USTREZEN VZOREC V TRGOVINI

PRAKTIČNI NASVETI

Surovo maslo ohranimo dolgo časa sveže, če napolnimo z njim lončeno posodo, toda ne prav do roba, in le-to poveznemo na globok krožnik z vodo, katero vsak dan menjamo.

Ali pa maslo dobro stlačimo v posodi, nalijemo čezenj prevreto in ohlajeno slano vodo in ga pokrijemo z redko tkanino. Hranimo ga v hladnem in temnem prostoru. Vodo večkrat menjamo.

Pri pranju zaves ne štedimo mila!

Najprej zganemo zaveso po dolgem in počez ali še celo na manjše dele. Zloženo zaveso prešijemo z velikimi vbodi, da se nam pri pranju preveč ne nategne in ne strga.

Tako pripravljeno zaveso namočimo v veliki posodi z mrzlo vodo in jo premikamo po vodi sem in tja, da gre čimveč prahu iz nje. Vodo večkrat premenjamo. Zaveze iz močne in gostejše tkanine lahko ostanejo nekaj časa namočene. Da ohranijo apreturo, primešamo na vsakih 5 l vode 1 do 2 pesti soli. Ko smo spravili iz tkanine že dobršen del prahu, napravimo mlačno milnico, ki jo pripravimo iz ostankov mila ali pa iz kupljenega mila v luskah. Pri pranju zaves ne štedimo: peremo z naj-

boljšim sredstvom, ki hitro in dobro učinkuje. Milnico mešamo z roko, da se speni. V pene položimo zaveso in jo prav nalahno stiskamo. Ko tkanina posrka pene, pripravimo novo milnico, prej pa zaveso splaknemo v mlačni vodi, da izperemo že razmočeno nesnago. Nazadnje jo spet izpiramo v čisti mlačni vodi, ki jo po potrebi menjujemo. Zaveze ne smemo ožeti, ampak jo z rokami samo narahlo stisnemo. Po mizi razgrnemo staro rjuho in jo vanjo zavijemo, da se potem hitreje osuši. Sele nato jo smemo obesiti, sicer se nam lahko strga, ker je zaradi vode precej težka.

Presušeno zaveso težko likamo, zato pazimo, da se ne bo predolgo sušila.

1+3=4 dobro (2) odlično (5) zadovoljstvo (1)

Mlada rast

slabo (4) odlično (5) zadovoljstvo (1)

MLADARAST

Rat v vilinsha dežela

»Seveda sva, Doroteja,« je odgovoril bojazljiv lev z globokim prijaznim glasom. »Zelo naju vesel, da si prišla na zabavo princese Sinje.«

Približali so se zdaj še ostali popotniki in lev ter tiger sta jih pristrčno pozdravila. Potem sta se vpregla v zlato kočijo in jih vse skupaj odpeljala v Smaragdno mesto. Kočija je vozila po lepih, z marmorjem tlakovanih cestah, mimo palač, posutih z dragimi kamni.

Ustavili so se pred tako razkošno palačo, da jo je celo bradati mož spoznal za kraljevi dvor.

»Tu smo!« je klicala Doroteja in skočila iz kočije.

Pozdravili so jih razkošno oblečeni služabniki in jih spremili v sobe, ki so bile pripravljene zanje.

Bradatega moža so odvedli v lepo sobo, vso oblažinjeno z brokatom in v oblačilnici je našel vse polno oblek, kakršnihkoli si je njegovo srce poželelo.

Gostje so se sešli v sprejemni sobi, kjer jih je čakala sama princesa Sinja.

»Zakaj mi nisi poslala sporočila, da boš priredila zabavo?« je vprašala Doroteja princeso, ko sta se pozdravili.

»Nisem?« je rekla Sinja, smehljajoč se. »Kdo pa misliš, da je zmešal poti, da si lahko prišla naravnost v Vilinško deželo?«

»Oh, nikoli ne bi tebe sumila,« je dejala Doroteja občudovaje.

Najavili so čarovnika Vilinske dežele. Ko se je prijazno pozdravil z Dorotejo, se je zapletel v pogovor z bradatim možem, ki je dejal, da bi rad ostal v tej lepi Vilinški deželi. Princesa se je posvetovala z dvorjani in dovolila bradatemu možu, da ostane pri njih.

Potem so odšli h kosilu, ki je bilo, lahko si mislite, izvrstno, čarov-

nik pa jim je pokazal nekaj svojih čarovnij.

Naslednji dan po zajtrku je princesa sprejela svoje goste v prestolnici dvorani. Vlado sam je nadzoroval priprave za praznovanje njenega rojstnega dne.

Kmalu so začeli prihajati kraljevi gostje. Najprej je prišla živahna bronasta godba, za njo slavno Ptičje strašilo, ki je ponosno jahalo na lesenem konju. Postavilo se je k prestolu, da bi pozdravilo ostale goste.

Jaka Bučinaglava je bil naslednji prišlec. Nosil je novo bučo in se široko smehljal. Za njim je prišla lepa, visoka gospa, oblečena v škrlaten plašč, z vlečko. Bila je to velika čarovnica v Vilinški deželi.

Prišla je še cela množica gostov, nazadnje pa je kraljeva godba naznanila prihod Njegovega kraljevega Veličanstva Vilinske dežele.

Po izvrstni pojedini se je vsula velika množica iz mesta na travnik blizu mestnih vrat. Tam so bili pred velikim odrom pripravljene sedeži in potem so za čarovnikom, kot voditeljem ceremonije, nastopili še ostali gostje. Za zaključek praznovanja je čarovnik naznanil zadnji nastop.

Pripeljal je stroj, da bi naredil velike mlačne mehurčke. Drug za drugim so potem pristopali gostje na oder in čarovnik je okoli vsakega naphnil velik mlčni mehurček. Ko je bil mehurček lepo okrogel, se je dvignil počasi v zrak in čarovnik je vsakega gosta odpihnil varno domov.

Nazadnje sta prišla na vrsto še Doroteja in pes Toto. Poslovia sta se od prijateljev, tudi od bradatega moža. Potem je mehurček zapri Dorotejo in lahen vetrič jo je odnesel iz Vilinske dežele domov.

ZA SMEH

Dobri sinko se je ves popoldan potepal, ko je zvečer prišel domov, ga je oče malo našuškal po zadnji plati in dejal: »Verjemi mi sinko, da boli mene bolj, kot tebe, ko te nabijem.«

»Ze mogoče očka,« je odvrnil sinko, »toda ne na tistem mestu.«

Tovarišica učiteljica razlaga: »V slovenščini razlikujemo štiri čase: sedanj, pretekli, prihodnji in predpretekli čas. No Janezek, določi v katerem času se nahaja glagol »zmzrniti?«

Janezek: »V zimskem času.«

Po klanecu vozita navkreber dva voznika. Voza sta težko naložena. Drugi voznik pa ima čvrsteje konje in bi prvega rad prehitel.

»Hejaj,« zavpije nad njim, »vozi bolj desno, da peljem naprej. Sicer ne pridem do mraka v mesto.«

»Kaj pa voziš?«, vpraša prvi drugega.

»Nagrobne spomenike!«

»Potem pa vozi kar za mano. Jaz vozim namreč žganje!«

Žirovski cicibani so nastopili ...

V nedeljo, 5. maja so v žirovskem telovadnem domu nastopili naši cicibani. Okoli 70 naših bratcev in sestric je sedelo na lepo pripravljenem odru, ko se je dvignil zastor. Prav zares: bil je pravi otroški vrtec. Sprejaj ograjca, skozi katero je kukalo pomladno cvetje, zadaj žirovska pomlad, sedemdeset otrok, ki so nam želeli pokazati, kaj znajo. Od oktobra so vsak šetrček popoldne prihajali v šolo, kjer jim je naša tovarišica Končeva, otroci ji pravijo teta Darina, pripovedovala pravilice in jih učila lepe pesmice. Zdaj so nam svoje znanje pokazali. Najprej so povedali, kaj so. Navdušeno so zapeli pesmico: Mi smo žirovski cicibani, ki merimo le pet pedl. Nato so pripovedovali razne pesmice. Od srca smo se nasmejali njihovi mali učenosti. In kako so bili ves čas pridni. Zelo se je odrezal mali Demšarjev Mihec. Vse bi moral pohvaliti pa jih ne morem po imenu.

Prvi del je bil nastop cicibanov. Nato so šli malčki v dvorano. Gimnazijci pa smo jim zaigrali novo otroško igrico Trmasta princeska. Cicibani so veselo sodelovali in objubljali, da ne bodo več trmast, ker je trma huda reč. Privedite cicibanov je bila v Žireh prva priveditev v okviru dneva mladosti, ki ga bomo pri nas slovesno proslavili.

Meni je bilo vse zelo všeč, zato sem se odločil, da sporočim tudi vam, da boste vedeli, da smo tudi žirovski pionirji delavni.

V Žireh, dne 8. maja 1957
Križnik Tomi, III. r. g. Ziri

ODVOZLANE ZANKE IZ PREJŠNJE ŠTEVILKE RESITEV KRIZANKE »MUC«

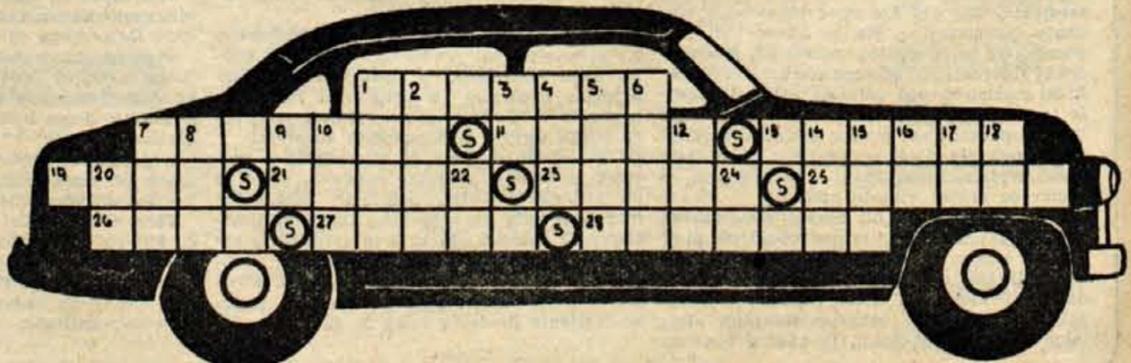
Vodoravno: miš, ura, cel, ni, pet, oji.

Navpično: Pireneji, muc, šaliti, po.

KRIZANKA »AVTO«

Vodoravno: 1. opti z mamili; 7. lekarna; 11. podoba iz preprostega življenja; 13. oključ; 19. vozilo; 21. z njim ometamo; 23. ozemlje v Grčiji; 25. prebivalec Aten; 28. rabimo jo v saniteti; 27. torišče v cirkusu; 28. z roso poškrpiti.

Navpično: 1. vrsta barve; 2. majhne; 3. osebni zaimek; 4. žensko ime; 5. predsednik FLRJ; 6. pripadnik plemena Ilirov; 7. oče; 8. slaba cesta; 9. kazalni zaimek; 10. žensko ime; 12. če; 14. električna merska enota; 15. glagol, ki se bere na obe strani enako; 16. likalnica; 17. glavni števnik; 18. soglasnik in samoglasnik; 20. dva enaka soglasnika; 22. osebni zaimek; 24. igralna karta.

Iz angleščine prevedla Bronislava Srabočan

ROMAN
SIAMSKIH
DVOJČEKOV
FILM

ZADNJA STRAN

38

„Nič ne vem...“ je dahnila Ana in čutila, da se ji kolena šibijo.

„Kako naj se ženim, dokler nič nimam?“ je dejal Dominik. „In Polona, ona tudi nič... Saj jo poznaš, Bičkova je, Tomaževa sestra.“

„Tako... Malo jo poznam.“

„Misliš sem, da jo poznaš. Tomaž se je ženil pri tebi.“

„Tega je že dolgo, najbrž je bila še dekletce,“ je dejala Ana in čutila, da jo spreletava mraz in vročina. „Lahko noč,“ je rekla hitro in odšla po stopnicah.

„Lahko noč!“ je zaklical Dominik za njo. Trenutek pozneje so se zaprla vrata njegove čumnate.

Ana se je slačila v svoji kamri. Počasi, samogibno je odlagala kos za kosom obleke, prsti so ji drhteli.

„Torej sem uganila. Dekle ima, Bičkovo Polono. Tisto, ki služi v gostilni,“ ji je kovalo v mislih. Zavedala se je, da ima Dominika rada, toda zavračala je te misli in si skušala dopovedati, da to ni res. Samo zbežal jo je, ko jo je tako temno objel okrog pasu. Še zdaj je čutila njegovo vročo dlan na bokih.

Zlezla je v posteljo in se nekoliko umirila.

„To bi me bil stric Filip vesel, če bi mi videl v nore misli,“ si je očitala. „Sem mar taka, da se me moški ne sme dotakniti, ne da bi me obšle neumne misli? Pa še on, ki je toliko mlajši od mene in mi je bratranec. In svoje dekle ima tudi...“ Najraje bi se razjokala od sramu in čudne tesnobe, ki je še nikoli ni občutila tako močno, kakor zdaj.

V

V postu je bila zapuščinska razprava po pokojnem Gašperinu. Ana je zvedela, da je vknjiženega dolga blizu osem tisoč goldinarjev, premoženje pa so cenili na dvanajst tisoč. Sodišče je potrdilo, da dedujeta brat in sestra vsak polovico, za varuha so jima postavili gospoda Filipa. Razprava je bila hitro končana, stric je plačal pristojbine in potem sta šla v gostilno.

„Posojilnica te za zdaj ne bo terjala. Druge dolgove bom plačal jaz, kakor sem obljubil,“ ji je razlagal, ko sta sedela v gostilni in pila žavreto vino. „Kadar bom plačal, se bom seveda vknjižil. Nisem pobral denarja na cesti in ne morem ga zagnati v veter. Če umrem, potem... no, o tem je še čas razmišljati. Bom že naredil tako oporo, da bo prav zate in za fanta. Ti glej, da boš spomladi obdelala zemljo. Toliko je je, da lahko živiš od nje in še Alešu pošlješ kak groš. Najemnine bodo požrle obresti.“

Ana je obetala, da bo storila vse, kar bo mogla, bila je stricu resnično hvaležna. Potem jo je vprašal, koliko so jeseni posejali in če ima žita za seme. Osramočena je morala priznati, da so posejali samo malo ozimine in da semena sploh nima, še moko za kruh mora kupovati. Stric Filip se je naglo, starčevsko ujezil, da mu je razbrazdano lice zardelo, naposled pa dejal, naj pošlje hlapca z vozom, dal ji bo iz svoje kašče semenskega in krušnega žita. Ani so od veselja navrele solze v oči, lovila je stričevo roko, on pa ji jo je izmaknil in samo suho dejal, naj pridno dela in molitve naj ne zanemarja, potem se bo vse dobro izteklo. Ob slovesu ji je stisnil dvajsetak in zamrmral:

„Nikar ne razmetavaj, denar je drag!“

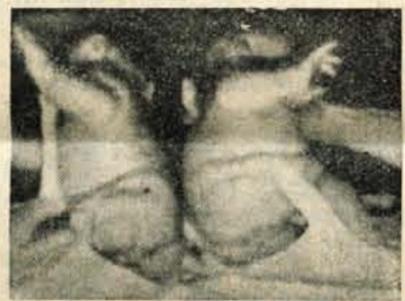
Domov se je vračala s trdnim sklepom, da bo trdo delala in skušala dom rešiti propada. Priznala si je, da ga je tudi sama preveč zanemarjala.

OPERACIJA
SIAMSKIH DVOJČKOV
V ANGLIJI

Siamski dvojčki pravimo novorojenčkom, ki se rodijo zraščeni. Nedavno so se Angležinji M. Hutchens rodili dvojčki — dva dečka. Dečka sta bila sicer zdrava, vendar sta bila zraščena skupaj. Kirurgom je uspelo z operacijskim posegom dvojčka ločiti. Zdaj se normalno razvijata (slika levo).

Takšna sta bila dvojčka takoj po rojstvu.

Zaraščeno mesto je obsegalo približno 4 cm. Skozi zraskino sta tekla dva žilca in nekaj krvnih žilic.

Po operaciji sta dečka hitro ozdravela brez kakršnihkoli komplikacij in motenj.

AFRIKA -
ZELENI VRT?

Znanstveniki se ukvarjajo z načrtom, da bi vode Sredozemskega morja in Atlantskega oceana napeljali v afriške puščave. Gladina obeh morij bi se s tem znižala za okrog sto metrov. Dobrišen del Afrike bi pokrilo morje, obale pa bi postale plodna zemlja, ki bi lahko prehranila več sto milijonov ljudi.

NOVA ZASČITNA OBLEKA

V ZDA so preizkusili novo zaščitno obleko, ki omogoča bivanje v prostoru, kjer je vročina nad 100 stopinj Celzija. Gasilec, oblečen v to obleko, je imel v naročju drva, ki so takoj vzplamtela, ne da bi mož kaj čutil. Čez četrte ure je nepoškodovan zapustil poskusno celico. Poskus so ponovili z nasoljenim zrezkom mesa na pločevinastem krožniku. Zrezek je bil v eni minuti pečen in užiten, medtem ko gasilec v zaščitni obleki vročine sploh ni čutil.

ZGODOVINSKI IN TRAJNI PAPERKI
Z GORENJSKE

V sončnem, brdovitem vznožju zahodnega vrha Kriške gore leži vas Golnik, ki je od železniške postaje Križe oddaljena 4 km, po lepi cesti pa ima zvezo tudi s Kranjem. Naselbino varuje na vse strani hrastova in jelova gozdna površina, odprti je samo prisojen kotlič z njivami in travniki pod vasjo.

Vas je dobila ime po znamenitem gradu Golnik. Valvasor je v svoji zgodovini Slava vojvodine Kranjske napisal, da je grad prvotno postavil plemič Kreutzer in se je po njem grad nekaj časa tudi imenoval. Pravi pa, da ni zgodovinsko dognano, če se je plemič v resnici tako pisal ali pa, če so mu ta priimek vzdeli domačini, ker ga je zidanje stalo marsikateri dragoceni »krajec«. Najverjetneje je, da so grad okoli 1600 zgradili Kriški gospodje. V tej dobi so namreč prenehali turški vpadi na naše ozemlje in plemenitaki so se začeli seliti iz svojih, na strmih bregovih in težko dostopnih gričih zgrajenih gradov v nove, na lahko dostopnih zemljiščih sezidane gradove. Poznejši lastniki gradu so bili Gornjegrajski (Oberburg), nato pa Golniški gospodje (Gallenfels), po katerih sta grad in vas obdržala svoje ime. Valvasor pravi, da so grad Gallenfels domačini nazivali Glavnik (v gorenjskem narečju

govnik) in da ni mogel dognati, kako so do tega imena prišli. V njegovi dobi so gradu priključili bližnji dvorec Brezovje, nekdanjo last gospodov Raspov. Od Golniških je bil poslednji lastnik gradu Ivan A. Golniški (1688). Prvotno je bila graščina lepo arondirano posestvo, ki pa so ga številni gospodarji popolnoma razkosali. Zadnji lastnik gradu je bil kmet Jakob Gorjanc, ki ga je leta 1922 prodal državi. Z doživljamimi je bil grad preurejen v zdravilišče za vojake, ki so med prvo svetovno vojno oboleli na pljučih. Še sedaj so dozdani še več poslopj in od leta 1925 dalje začeli sprejemati v zdravljenje vse, ki so oboleli na pljučih.

Zdravilišče Golnik ima izredno milo, subalpinsko podnebje, čist in zdrav zrak v območju obsežnih smrekovih in jelovih gozdov, brez megle in z malo padavinami. S severne, severozahodne in severovzhodne strani je po Storžiču in njegovem predgorju obvarovan pred vetrovi, tako da se sončni žarki obilno uveljavljajo tudi pozimi. Tako izredno ugodne klime skozi ves letni čas nima nobeno slično zdravilišče v naši državi in ne slovi zastoj kot najmodernejši in najboljše zdravilišče zoper tuberkulozo.

11

Mark Twain »GODOVINSKINE TOMA SAWYERA«

TOMOVE PRIGODE

PRIREDIL: IVAN ABRAM

RIŠE: MILAN BATISTA

41.

Namočeni junak je pihal in pihal okoli sebe, najbolj zaradi tega, ker je bil take ponižan. Toda ko se je ozri ponovno v okno, se je za hip prikazala meglena postava deklice in nato spet, kot bi trenil, izginila.

Ko je prišel domov in se spravil v posteljo, in ko je pri luči lojenke pregledoval premočena oblačila, je v njem kar gorelo od jeze. V srečo globoko užaljen, je zaspal.

42.

Drugo jutro je bil Tom slabe volje. Vsakič je bilo tako, ko je bil ponedeljek in ko se je začel nov teden, poln nadlog in šole. Ležal je v postelji in pre-mišljeval. Nenadoma se mu je posvetilo: »Kaj, če bi bil danes bolan,« si je mislil. »Potem mi ne bi bilo treba iti v šolo.« To je bila zelo mikavna domislica. Preiskoval je svoje telo. Nič ga ni bolelo. Razmišljal je dalje... Kot bi mignil je nekaj našel. Eden izmed njegovih zgor-njih zob se je majal...

43.

Toda že ko je hotel zastokati, se je domislil, da mu bo tetka Polly izdrla zob, če ji bo potožil, da ga boli. In potem ga bo še bolj bolelo. »Iz te moke ne bo kruha,« si je mislil. Potem pa mu je šinilo v glavo. Izpod odeje je potegnil svoj ranjen prst na nogi, da bi si ga ogledal. Zdelo se mu je, da je dovolj pripraven za njegov namen... Precej glasno je zastokal. Toda stek ni imel nobenega učinka na Sida, ki je smrčal poleg.

44.

Tom je zjezilo. Zaklical je: »Sid! Sid!« in ga stresel. Sid se je prebudil. Tom pa je znova zastokal. »Kaj je, Tom?« ga je zaskrbljivo vprašal brat. Tom se je potuhnil. Ni dal glasu od sebe. »Čuj vendar Tom, kaj ti je?« Sid je stresal brata in mu preplašeno gledal v lice. — »Nikar Sid, nikar me ne tresi!« Sida je začelo skrbeti. Ko je dejal Tomu, da bo poklical tetko Polly, mu je Tom brž odvrnil: »Ni treba Sid, saj bo kmalu prešlo.«